№ 83(665)

Среда, 12 мая 1999 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 20000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

У Беларусі пачалі знікаць людзі... Няўжо мы вяртаемся ў 37-ы год?

Происшествие

Вначале власти упрятали за решетку кандидата в президенты, затем начали пропадать и кандидаты на министерские посты в его правительстве

Как известно, в Минске накануне празднования дня Победы пропал Юрий Захаренко — координатор предвыборного штаба кандидата в президенты Михаила Чигиря, экс-министр внутренних дел. Исчезновения "нячэсных" государственных и политических деятелей, похоже, чрезвычайным происшествием в нашей стране уже не считаются, и власти сохраняют "олимпийское" спокойствие. "Испаряется" из-под стражи "банковский генерал" Тамара Винникова — в государстве тишь и благодать. Не доходит до дома милицейский генерал Юрий Захаренко, и снова ни малейших действий со стороны властей.

Вот что рассказала жена генерала Захаренко, Ольга Борисовна:

— Поздно вечером 7 мая Юрий Николаевич позвонил по телефону, что поставил машину на стоянку и уже идет домой. Время на переход составляет около десяти минут. Но мужа я так и не дождалась.

Обзвонили все больницы и морги МВД, КГБ, Совет Безопасности — о Захаренко там ничего не знают. Выяснив, что машина, на которой приехал муж, стояла на стоянке в исправности и без следов какого-либо насилия, заявила утром в милицию. Прибывшие сотрудники Октябрьского РОВД забрали записные книжки и удалились. Похоже, это было все, что их интересовало. (*Так же было и после взлома штаб-квартиры кандидата в президенты Михаила Чигиря. Там сыщиков тоже в основном интересовал лишь перечень лиц, посещающих офис предвыборного штаба и их адреса.* — Авт.).

Специалист сыскного дела Юрий Захаренко много раз говорил о систематической слежке за ним. Об этом же свидетельствовал вот уже много недель неотлучно находящийся напротив окон его квартиры по улице Жуковской и армейский автомобиль со снятыми номерными знаками (ЗИЛ 131 с кунгом).

На момент подписания материала в номер о судьбе генерала Захаренко ничего не было известно. Большая просьба: если кто-либо видел, как Юрий Николаевич, поставив машину, шел домой, — позвоните в редакцию или в милицию. Любая информация в данном случае очень важна.

Валерий АЛЕКСЕЕВ.

А может...

"Идет какая-то игра, и Захаренко один из ее активных участников"

Как считает один из милицейских чинов ГУВД Мингорисполкома, исчезновение Юрия Захаренко — тема достаточно пикантная, и никому из милицейской братии "влазить" в нее особенно не хочется. "То, что Захаренко не в тюрьме, это точно, — сообщил источник в частной беседе. — Во всяком случае не в тех тюрьмах, которые нам подведомственны. Безусловно, идет какая-то игра, и не исключено, что Захаренко — один из ее активных участников".

Петр СЛОНИМСКИЙ.

Надвор'е

12 і 13 мая па краіне захаваецца пераменная воблачнасць. 12-га па поўдні, а 13-га ўдзень на большай частцы ападкі. Вецер паўночны з пераходам на ўсходні, 4—9 м/с. Тэмпература паветра ноччу 0...-3, па поўдні месцамі +1...+6; удзень +7...+12.

Пр. Васіля, Івана.
К. Дамініка, Панкрата.

МАЙ
12
'99 СЕРАДА

Усход 5.12
Захад 21.01
Даўж. дня 15.49

Маладзік
15 мая
Усход 5.19
Захад 18.06

Особый ракурс

Павел Козловский,
экс-министр обороны Республики Беларусь:

"Противостоять оппозиции по-иному власти не могут"

По мнению бывшего министра обороны Республики Беларусь Павла Козловского, исчезновение Юрия Захаренко — это еще одна попытка властей уничтожить своих противников. "Власть парализована страхом, — прокомментировал Павел Козловский нынешнюю ситуацию в стране. — Странная смерть Геннадия Карпенко, исчезновение Тамары Винниковой спустя несколько дней после ее интервью, где Тамара Дмитриевна рассказала о торговле оружием. И вот сейчас Юрий Захаренко.

Режим таким путем расчищает себе политическое поле в Беларуси. Противостоять оппозиции по-иному власти не могут. Я убежден в этом".

Юрий ХАЩЕВАТСКИЙ:

"В МВД много честных людей, и они могли бы пойти за Юрием Захаренко"

По мнению режиссера Юрия Хащеватского, автора запрещенного фильма "Обыкновенный президент" исчезновение Юрия Захаренко связано с тем, что его авторитет в органах МВД очень высок. "Сейчас проходят выборы президента, и нынешний глава государства вскоре может оказаться незаконным, — считает Юрий Иосифович. — И в случае избрания Михаила Чигиря есть большая опасность, что большая часть сотрудников МВД перейдет на его сторону. В Министерстве внутренних дел работает очень много честных людей, и они могли бы пойти за Юрием Николаевичем. Я думаю, что власть очень сильно боится Юрия Захаренко, боится не только его моральной победы, но и физической".

Как считает Хащеватский, исчезновение Юрия Николаевича — это вполне в духе нынешней власти: вначале Винникова, теперь Захаренко. Исчезновение людей в Беларуси, по мнению режиссера, сейчас можно сравнить с катящимся снежным комом...

Анна СОУСЬ.

Взгляд

Александр ПОТУПА,
председатель наблюдательного комитета Белорусской правозащитной конвенции:

"Кажется, за нами пришли, дамы и господа..."

— В стране отчетливо запахло "эскадронами смерти" — формально скрытым, но вполне демонстративным террором. Если многочисленные факты таинственных избиений (Юрия Хащеватского, Анатолия Лебедько, Галины Дракохруст, Славомира Адамовича и многих других) можно было с большой натяжкой отнести к сфере умеренного политического хулиганства, то исчезновение Тамары Винниковой, внезапная смерть Геннадия Карпенко, а теперь и исчезновение Юрия Захаренко — уже нечто иное. Кажется, за нами пришли, дамы и господа...

Марина КОКТЫШ.

Яшчэ нядаўна яны былі побач — паплечнікі па дэмакратычным руху ў Беларусі: намеснік старшыні Вярхоўнага Савета 13-га склікання, старшыня Нацыянальнага камітэта, адзін з лідэраў беларускай апазіцыі Генадзь Карпенка і былы экс-міністр МУС нязломны генерал — Юрый Захаранка. Абодва — шчырыя нязломныя барацьбіты за незалежнасць і шчаслівую будучыню нашай Бацькаўшчыны, яе шматпакутнага народа.

Сёння іх няма сярод нас. Абодвух. Генадзь Дзмітрыевіч, чыё жыццё нядаўна так заўчасна абарвалася, пахаваны на Маскоўскіх могілках у Мінску. Юрый Мікалаевіч Захаранка 7 мая нечакана, невытлумачальным чынам знік па дарозе з гаража да свайго дома. І лёс яго дагэтуль невядомы...

Сэрца абліваецца крывёю: нейкая пачварная сіла выхоплівае з шэрагу — аднаго за адным — лепшых сыноў народа. Выхоплівае ў сённяшні, асабліва складаны, нават драматычны час, калі іх розум, іх талент, іх мужнасць і адданасць Радзіме патрэбны краіне і кожнаму з нас, як ніколі. Такое адчуванне, што на парозе XXI стагоддзя нас зноў гвалтоўна хочуць вярнуцца ў страшныя 30-я, калі ішла крывавая расправа над самымі сумленнымі, светлымі людзьмі — ахвярамі сталінскай дыктатуры.

Але мы верым: кола гісторыі нікому не павярнуць назад. І тых, хто не згодны апынуцца зноў у трагічным мінулым, на Беларусі ўсё больш і больш.

Фота Уладзіміра КАРМІЛКІНА.

На думку С.Шарэцкага, цяперашнія прэзідэнцкія выбары заклікапы прадэманстраваць адсутнасць падтрымкі А.Лукашэнкі з боку большасці насельніцтва Беларусі

Прэзідэнцкія выбары, абвешчаныя Вярхоўным Саветам Беларусі 13-га склікання, заклікапы не толькі забяспечыць пераход улады ў краіне, але і прадэманстраваць сусветнай супольнасці, і перш за ўсё Расіі, адсутнасць падтрымкі Аляксандра Лукашэнкі з боку большасці насельніцтва. Пра гэта заявіў старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі 13-га склікання Сямён Шарэцкі ў сваёй мінскай кватэры 10 мая г.г., падчас датэрміновага галасавання за кандыдатаў у прэзідэнты.

С.Шарэцкі выказаў упэўненасць, што яўка выбаршчыкаў будзе вышэйшай за неабходныя па законе 50 працэнтаў і насельніцтва зможа абраць новага прэзідэнта краіны. Спікер назваў законнымі дзеянні Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта, якая прыняла рашэнне праводзіць галасаванне па месцы жыхарства грамадзян.

На думку С.Шарэцкага, рэакцыя ўлад будзе развівацца па двух процілеглых накірунках. З аднаго боку, варта чакаць узмацнення рэпрэсій у дачыненні арганізатараў і ўдзельнікаў выбарчай кампаніі, з другога — узрастання разброду і ваганняў ва ўладных структурах, дзе, на думку С.Шарэцкага, большасць людзей гатова выступіць на баку новай улады.

Нагадаем, што, паводле звестак Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта, з 6 па 9 мая ў галасаванні ўзялі ўдзел 1.193.309 чалавек, альбо 15,8 працэнта маючых права голасу (у тым ліку ў Віцебскай вобласці — 21,9 працэнта, Гродзенскай — 16,7, Гомельскай — 16,5, Мінскай — 16,1, Магілёўскай — 14,1, Брэсцкай — 10,2, Мінску — 16,1 працэнта).

Дзмітрый УЛАСАЎ, БелаПАН.

З першых вуснаў

Цэлы дзень яго "вадзілі" на дзвюх машынах

Па словах небезвядомага У.Барадача, 6 мая, напярэдадні здарэння, ён гутарыў з Юрыем Захаранкам, і той паведаміў, што "цэлы дзень яго "вадзілі" на дзвюх машынах, адна з якіх была "БМВ" чырвонага колеру". У зручны момант вядомы беларускі палітык паспрабаваў загаварыць з людзьмі, якія знаходзіліся ў аўтамабілі, і высветліць, што яны маюць на мэце. Праўда, зрабіць гэта яму не ўдалося. Калі Захаранка набліжаўся да "БМВ", чалавек, які знаходзіўся на заднім сядзенні аўтамабіля, споўз на падлогу, а астатнія сталі закрываць твары рукамі. Потым вадзіцель іншамаркі аб'ехаў Захаранку праз высокія бардзюры, і машына знікла.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

Мнение

У Мечеслава Гриба несколько версий исчезновения Юрия Захаренко

Свое мнение по поводу исчезновения экс-министра внутренних дел Юрия Захаренко высказал председатель Верховного Совета 12-го и 13-го созывов Республики Беларусь Мечеслав Гриб. Читателям "Народной воли", наверняка будет интересен комментарий Мечеслава Ивановича — не только видного политика, но и бывшего сотрудника правоохранительных органов, до 1991 года возглавлявшего Управление внутренних дел Витебского облисполкома:

— Во-первых, Юрия Николаевича могли задержать правоохранительные органы. Но в таком случае о факте задержания немедленно сообщается родственникам. Жена Захаренко, насколько мне известно, подобного извещения не получала.

Я не исключаю и тот факт, что задержать Юрия Николаевича могли сотрудники службы безопасности президента. У них свои правила игры. Василия Леонова, к слову, задерживали именно они. Может быть, похитив Юрия Захаренко, активного, деятельного человека, власти хотели запугать Центральную избирательную комиссию. Дали понять членам Центризбиркома, что и с ними могут поступить так же.

Теоретически Юрий Захаренко мог и сам скрыться. Известно, что против него в Гомеле возбуждено уголовное дело и идет следствие. Инкриминируется Захаренко статья 188² Уголовного кКодекса Республики Беларусь. Юрий Николаевич знает, что может повторить судьбу Чигиря, и поэтому решил скрыться. Но практически эту версию я отвергаю.

Захаренко мог стать жертвой обычного преступления. Но улица Жуковского, где в пятницу вечером Юрий Николаевич оставил свою машину, в криминогенном отношении район спокойный. Пока сказать сложно, что произошло на самом деле.

Меня пугает одно: в стране исчезают люди, причем известные и непримиримые к действующему режиму политики. Если через десять дней власти официально не объявят об исчезновении Захаренко, материалы по этому факту Национальный исполнительный комитет передаст в Организацию Объединенных Наций.

Мария ЭЙСМОНТ.

Старшыня праўлення фонда "Узаемаразуменне і прымірэнне" адбыў у Вашынгтон для ўдзелу ў абмеркаванні праблем, звязаных з выплатамі кампенсацый вязням паднявольнай працы

10 мая старшыня праўлення беларускага рэспубліканскага фонда "Узаемаразуменне і прымірэнне" ("УІП") Валянцін Герасімаў адбыў у Вашынгтон для ўдзелу ў пасяджэнні рабочай групы па пытаннях арганізацыі кампенсацыйных выплат з боку Германіі былым паднявольным рабочым, чыя праца выкарыстоўвалася ў гады другой сусветнай вайны на германскіх прадпрыемствах.

Як вядома, у сярэдзіне 90-х гадоў па ініцыятыве яўрэйскай грамадскасці ЗША пачаўся рух за поўную выплату кампенсацый ахвярам Халакоста, у тым ліку з боку вядучых прамысловых прадпрыемстваў Германіі, якія ў гады вайны выкарыстоўвалі паднявольную працу мірнага насельніцтва акупіраваных нацыстамі краін Еўропы. Міжнародныя яўрэйскія арганізацыі прад'явілі іскі да гігантаў нямецкай прамысловасці і заклікалі байкаціраваць іх тавары і паслугі. У сваю чаргу, 14 буйнейшых нямецкіх канцэрнаў, у тым ліку "Сіменс", "Даймлер Бэнц", "Аудзі", "Лейка" і "Фольксваген" заявілі аб сваёй згодзе выплаціць са сваіх сродкаў кампенсацыі за неаплачаную працу і перадаць значныя сумы для стварэння агульнагерманскага федэральнага фонду.

Марат ГАРАВЫ, БелаПАН.

Чулі?

11 мая ў Мінску адкрыўся новы авіярэйс "Ульянаўск—Масква—Мінск—Ульянаўск"

11 мая адкрыўся паветраны мост паміж Мінскам і Ульянаўскам (Расійская Федэрацыя) з прамежкавай пасадкай у Маскве.

Як паведамілі БелаПАН у Дзяржаўным камітэце па авіяцыі Рэспублікі Беларусь, плануецца, што авіяцыйны рэйс па маршруце "Ульянаўск—Масква—Мінск—Масква—Ульянаўск" будзе выконвацца два разы на тыдзень па аўторках і чацвяргах самалётам ЯК-40 расійскай авіякампаніі "Волга—Днепр", якая атрымала дазвол на палёты ад беларускага боку.

Ірына САЗАНОВІЧ, БелаПАН.

Из штаб-квартиры НАТО

"Авианалеты осуществляются 7 дней в неделю, 24 часа в сутки..."

9 мая 1999 года Беларусь праздновала День Победы, а здесь, в штаб-квартире НАТО, высокие чиновники мозговали над косовской проблемой. Была и очередная встреча с журналистами. Что представители мировых средств массовой информации узнали?

Джеми Ши, политический докладчик НАТО: "На сегодняшний день целями НАТО были 1900 военных объектов, нами сброшено или запущено более 9000 бомб и ракет, и только 12 из них не попали по цели".

Джеми Ши в начале своего выступления сообщил о поездке в середине недели Генерального секретаря НАТО Хавьера Соланы в Албанию и Македонию для ознакомления с выполнением гуманитарной программы НАТО в этих странах.

"За последние сутки около 5000 новых беженцев из Косово прибыло в Албанию. Большая часть из них из района Печ на западе Косово. Все они рассказывают о конкретных фактах убийств, избиений, других насильственных действий, применяемых сербами по отношению к албанскому населению".

Также господин Ши сообщил о прилагаемых НАТО усилиях по возведению временных лагерей для беженцев в южных и западных областях Албании.

"Многие беженцы из Косово приезжают на своих тракторах или другой сельскохозяйственной технике. На границе скопилось большое количество тракторов. Мы помогаем таким беженцам топливом и запасными частями, поскольку надеемся, что эта техника очень пригодится косовским фермерам, когда они вернутся на свою землю, для того чтобы восстанавливать сельское хозяйство после войны".

В заключение Джеми сообщил об инспекционной группе, прибывшей в Македонию из России с целью проверки действий войск НАТО в этой стране. "Группа действует в соответствии с Венскими документами, подписанными в 1994 году. Группа разбита на две подгруппы, одна из них инспектирует восточную часть Македонии, другая - западную".

Генерал Вальтер Йертс (немецкие военно-воздушные силы), военный докладчик НАТО:

"НАТО уничтожило за последние 24 часа:

3 военных аэродрома в Нич, Приштине и Сненице;

3 стратегических моста в Нич, Куприя и Маглик (железнодорожный мост);

Телевизионный ретрансляционный центр в Крагуевач;

7 радиорелейных станций;

2 военных городка в Крагуевач и Вальево;

2 склада с горючим в Лопатнице и Нич;

Центр спутниковой связи в Иваниче;

Командный штаб в Добановчи (один из бункеров Милошевича)".

"За последние сутки НАТО отправил 21 самолет с гуманитарной помощью в Македонию, и 19 - в Албанию". Два конкретных примера. Самолет С-160 из Германии доставил: 8 тонн гуманитарной помощи, среди которой мука, молочный порошок, одежда, одеяла, электрическое оборудование, автомобильные запасные части.

Самолет Боинг-707 доставил из Дании 37 тонн гуманитарной помощи, среди которой медицинское оборудование и лекарства, пластиковое покрытие, одежда, одеяла, товары общего назначения.

"Все самолеты НАТО после выполнения боевой и гуманитарной задачи в целости и сохранности вернулись на аэродромы".

***

Мы, к сожалению, не смогли проинформировать читателей о пресс-конференции, которая состоялась в штаб-квартире НАТО накануне. В то же время о некоторых моментах хотелось бы сказать. На брифинге подчеркивалось:

"Милошевич знает о том, что интенсивность боевых действий его армии спадает, в то время как интенсивность атак НАТОвской авиации нарастает".

Было сообщено о новых 176 истребителях и заправочных самолетах, которые в скором времени подключаются к кампании. Далее Джеми еще раз напомнил, что авианалеты осуществляются 7 дней в неделю, 24 часа в сутки.

"Сегодня германский бундестаг абсолютным большинством (566 против 43) проголосовал за посылку дополнительных 1000 служащих для работы в лагерях беженцев в Албании и Македонии".

"Режим Милошевича сегодня становится настолько же изолированным, насколько становятся изолированными его войска в Косово".

А.Силич не смог не задать такой вопрос:

— В Беларуси прошла информация о том, что Освободительная армия Косово (ОАК) захватила в плен группу наемников, среди которых были граждане России и Беларуси, и передала их НАТО. Подтверждаете ли Вы эту информацию?

Вот ответ генерала Вальтера Йертса:

— Нет. Мы вообще не имеем никаких отношений с ОАК. И никаких наемников нам не передавали.

Память

Ионас Паслаускас:

"Вспоминая трагические страницы истории, мы должны думать о будущем"

На днях Чрезвычайный и Полномочный посол Литовской Республики в Республике Беларусь Ионас Паслаускас почтил память всех белорусов, погибших в годы Великой Отечественной войны в Хатыни. Литовский посол приехал возложить венок на единственное в мире кладбище сожженных деревень вместе со своей семьей и сотрудниками посольства.

"Это символичный день, — заявил господин Ионас Паслаускас. — Пятьдесят четыре года назад в Европе закончилась страшная война, унесшая миллионы человеческих жизней. И символично, что в Беларуси не забывают об этих огромных жертвах... Вспоминая трагические страницы истории, мы должны думать о будущем".

По мнению Ионаса Паслаускаса, нынешние взаимоотношения между Беларусью и Литвой являются хорошим примером для конфликтующей Европы.

Анна СОУСЬ.

На снимках: *Сотрудники Посольства Литовской Республики в Республике Беларусь и члены их семей возлагают венок в Вечному огню на мемориале в Хатыни; у стены Памяти.*

Фото Николая ПЕТРОВА.

Народная Воля
12 МАЯ 1999 г.

Уважаемые читатели!

Когда М.Н.Чигирь готовил эти тезисы, он находился рядом с нами, согласовывал некоторые положения с представителями политических партий, общественных организаций и движений.

Спорил, доказывал правоту своих аргументов, соглашался с доводами тех, кто высказывал иную точку зрения.

30 марта его арестовали.

Мы надеемся, что скоро Михаил Николаевич будет рядом с теми, кто ему верит, кто его поддерживает, кто готов пройти вместе с ним тот нелегкий путь, который выведет Беларусь в ряд стран демократической ориентации. Мы уверены, что он не только закончит работу над теми пунктами, которые, возможно, не получили должного отражения, потому что требуют такого же согласования, как и приведенные ниже разделы, но и воплотит их в жизнь.

Группа поддержки М.Н.Чигиря.

ПРОГРАММА МИХАИЛА ЧИГИРЯ

Основная цель программы — возвращение страны на демократический путь развития, соблюдение прав и свобод граждан, создание многоукладной эффективной экономики, повышение жизненного уровня населения. Курс проводимых преобразований должен базироваться на национальных интересах и понимании того, что роль государства состоит главным образом в обеспечении закона и порядка в обществе, выборе курса и контроле за ним, в создании равных условий для всех субъектов хозяйствования.

С этой целью считаю необходимым

А. В области государственного строительства:

1. Сформировать коалиционное правительство, куда войдут представители всех демократических партий и движений.

2. Привести в соответствие с Конституцией Республики Беларусь (1994 г.) все законы, другие нормативные акты, а также государственные структуры.

3. Немедленно очистить весь государственный аппарат от чиновников, запятнавших себя коррупцией, нарушением Конституции и законов Республики Беларусь, а также уличенных в совершении других преступлений. Значительно сократить его численность.

4. Инициировать принятие Верховным Советом Республики Беларусь закона, в соответствии с которым выборы в Верховный Совет должны осуществляться по смешанной системе:

50% — по округам (мажоритарная система);

50% — по партийным спискам.

Снизить нижний предел явки на выборы до 25%.

5. Отменить результаты выборов в местные Советы, прошедшие в апреле 1999 года, проведенные с грубейшими нарушениями Конституции и законов Республики Беларусь, а также норм международного права.

6. В течение первого месяца после избрания нового президента инициировать назначение выборов с целью формирования полного состава Верховного Совета и выборов нового состава местных Советов.

7. После проведения довыборов в Верховный Совет инициировать образование Конституционной комиссии по внесению изменений и дополнений в Конституцию Республики Беларусь, которые:

* подчинили бы все развитие государства созданию условий, обеспечивающих его гражданам неприкосновенность, охрану их прав и свобод, а также достойную жизнь;

* определили более четкое разграничение функций и повысили ответственность за свою работу всех ветвей власти (президента, Верховного Совета, Совета министров, прокуратуры, судов);

* обеспечили гарантии демократических принципов развития государства.

Б. В области экономической политики:

1. С целью выхода экономики из кризиса и прекращения обнищания народа немедленно отказаться от нынешнего экономического курса, базирующегося на жестких командно-распределительных отношениях, и приступить к созданию открытой многоукладной рыночной социально ориентированной экономики.

2. Обеспечить стабильность национальной валюты и относительную устойчивость цен на товары и услуги, свободную конвертацию валюты по текущим операциям.

3. Отказаться от безресурсной кредитной эмиссии, отрицательной ставки процента, отменить все ограничения на торгах СКВ. Ввести рыночную систему обменного курса. Обеспечить развитие страховых, инвестиционных и пенсионных фондов, трастовых компаний.

4. Обеспечить при разработке бюджета его обоснованность и реальность, социальную направленность, сокращение (до полной ликвидации) дефицита. Упразднить большинство внебюджетных фондов. Восстановить в полном объеме контроль парламента за выполнением бюджета и использованием внебюджетных фондов, а также государственного имущества.

5. Принять новый Налоговый кодекс, который упростил бы и стабилизировал всю налоговую систему, обеспечил ее стимулирующее воздействие на производство.

6. Осуществить комплекс мер по финансовому оздоровлению предприятий. Легализировать на 3 года доходы всех юридических и физических лиц, независимо от источников их получения.

7. Возвратиться к политике тесного сотрудничества с МВФ и другими международными финансовыми институтами.

Создать благоприятные условия для притока в страну иностранных инвестиций, новейших технологий и оборудования, которые позволят быстро обновить производственный потенциал республики.

С целью получения дополнительных доходов эффективно использовать географическое положение страны.

8. Перейти к распределению государственных закупок и инвестиций путем процедуры открытых конкурсов. Рассматривать любые действия должностных лиц, использующих закрытые, внеконкурсные и неконкурентные процедуры распределения государственных ресурсов, как прямое содействие коррупции.

9. Создать необходимую законодательную базу для ускорения приватизации и предпринимательства, начиная с порядка регистрации предприятий. Особое внимание обратить на развитие малого и среднего бизнеса, которое может значительно увеличить объем продукции, смягчить проблему занятости.

10. Обратить особое внимание на развитие сельского и лесного хозяйства, способных в условиях Беларуси стать значительными источниками не только внутренних, но и внешних доходов.

11. Создать необходимые условия для свободного выбора форм собственности и методов хозяйствования на земле. Содействовать скорейшему формированию института частной собственности на землю.

12. Путем устранения ценового диктата, установленного для производителей сельскохозяйственной продукции, обеспечить продовольственную безопасность страны, а также добиться конкурентоспособности выпускаемых в Беларуси товаров на мировом рынке.

13. Содействовать восстановлению и расширению рынков товаров, капитала и организованного рынка труда. Осуществить либерализацию цен на базе развития конкуренции и проведения жесткой антимонопольной политики, осуществление которой должно создать базу для свободной конкуренции товаропроизводителей между собой.

До проведения программы широкой демонополизации сохранить государственный контроль над ценами предприятий, организаций-монополистов, а также тарифами на транспорт и жилищно-коммунальные услуги.

14. Проводить жесткую политику защиты отечественных товаропроизводителей, сочетающуюся с либерализацией как внутренней, так и внешней торговли.

Внести коррективы в Договор о Таможенном союзе с целью предоставления правительству Республики Беларусь права самому регулировать отдельные направления внешнеэкономических связей с третьими странами. Ускорить вступление Беларуси в ВТО.

14. Перейти на принципы бухгалтерского учета и отчетности, принятые в развитых странах.

В. В области социальной политики:

1. Способствовать предоставлению долгосрочных кредитов под строительство жилья, на приобретение товаров долгосрочного пользования.

2. Разработать и внедрить ряд первоочередных мер по индексации обесцененных вкладов, стимулированию сбережений вкладчиков.

3. Законодательно установить минимальную заработную плату в течение первых 2—3 лет на уровне 200 долларов в месяц, пенсий — 100 долларов в месяц.

4. Расширить и усилить систему адресной социальной защиты людей, пересмотреть перечень незаслуженных льгот и привилегий для некоторых категорий граждан.

Г. В области науки, культуры и религии:

1. При построении демократического общества, общества социальной справедливости, исходить прежде всего из интересов всех социальных слоев и групп общества, противодействовать всяческому разжиганию ненависти между гражданами одного Отечества.

2. Способствовать формированию в белорусском народе чувства национального самосознания, национальной гордости, изучению его богатой истории и традиций.

Одновременно обеспечить все условия для сохранения и развития культур народов других национальностей, проживающих на территории Беларуси (русских, поляков, украинцев, литовцев, евреев, татар и других), открытия школ, культурных и этнографических центров.

3. Создать необходимые условия для развития науки, освободив при этом общественные науки от идеологической предвзятости. Наука должна быть свободной от руководства со стороны любых политических партий, административных органов и развиваться на принципах самоуправления.

4. Проявлять особую заботу об условиях работы и жизни ученых.

Установить более тесные связи между проведением научных исследований и вузовской наукой, как это сделано в передовых странах.

5. Уровень духовной культуры должен соответствовать уровню современного интеллектуально развитого человека.

6. Организовать пропаганду и создать необходимые условия для овладения гражданами Республики Беларусь государственным (белорусским) языком, сохранив при этом русский язык как средство межнационального общения.

Перевести (постепенно) на белорусский язык всю государственный работу всех государственных учреждений, учебных заведений, а также ведение делопроизводства.

Во всех учебных заведениях повысить требования к изучению иностранных языков как средства международного общения.

7. Оказывать всяческую помощь и государственную поддержку развитию национальной литературы, книгоиздательского дела и печати, музыки и театрального искусства, формированию отечественной философии и культурологии, собиранию и сохранению всех видов фольклора, становлению киноискусства, совершенствованию телевизионного и радиовещания.

8. Обеспечить действительную свободу совести, вероисповедания и богослужения, предоставив равные условия развитию всех конфессий, кроме тех, кто исповедует антигуманные и антиконституционные идеи.

Д. В области внешней и оборонной политики:

1. Сохранять нейтралитет страны, как того требует Конституция Республики Беларусь. Осуществляя внешнюю политику, необходимо иметь в виду, что геополитическое положение Беларуси возлагает на нее особую ответственность за судьбу мира и политическую стабильность в Центральной и Восточной Европе.

2. Выступать за сохранение взаимовыгодных экономических и других связей со всеми государствами, и в первую очередь с соседними: Россией, Польшей, Украиной, Литвой, Латвией.

3. Сохранять и укреплять Вооруженные Силы в количестве необходимой достаточности для защиты суверенитета страны.

"Непричесанное" письмо

Достается больше тому, кто ближе к котлу

Здравствуйте, уважаемая редакция!

Спешу поделиться с Вами и, может быть, с читателями моей любимой газеты своим открытием. Кажется, я поняла, что такое "рыночный социализм".

Когда-то, в молодости, я определила для себя формулу социализма: все — в "общий котел"! А из "котла" достается больше тому, кто ближе к нему стоит и у кого большая ложка. В общем, у "котла" была толчея — всем распоряжалась партия.

При "рыночном социализме" (как и всегда при социализме) тоже все в "общий котел"; а вот у "котла" все решает ОН, ну, может быть, с ближайшим подручным. И никакой толкучки. Как ОН "решит" — так и будет.

Первая заповедь социализма: кто не работает — тот не ест. И не едят. Почти не едят. Те, кто не работает: пенсионеры, инвалиды, дети, бомжи. Заходят в магазин, как в музей. Посмотреть, какие **сегодня** там цены. Насколько выше, чем вчера. Кто получил пенсию, купит кусок хлеба и литр [illegible] воды. Если очень повезет — кусок кровянки. И все. Тихо, спокойно.

Народ безмолвствует.

Те, кто работает, те едят. Ровно столько, чтобы хватило сил завтра снова выйти на работу и продолжить строить "рыночный социализм".

Все, как в ГУЛАГе.

Работают за пайку хлеба и миску баланды.

Есть, правда, один продукт, за которым ОН следит постоянно. Это водка. Как бы ни скакали цены, а она всегда должна быть "лекторату" по карману.

Вот и сегодня все продумано. Либо покупай белый батон, либо 100 граммов "белой". "Лекторат" должен быть всегда в легком подпитии, а то свалится с ушей лапша, которую вешает САМ и ЕГО главный глашатай с бегающими зрачками.

А что? В этом государстве все принадлежит ЕМУ. Он его прихватизировал. Пока — до 2001 года. А там, может быть, на всю оставшуюся жизнь. Уже как "рышит"...

Правда, кажется, теперь есть возможность его (государство) выгодно продать. Находится покупатель — старший брат. Вот тут важно не прогадать. Целиком (всю Беларусь) толкнуть как-то не удается. С удовольствием берут по частям (например, шестью областями).

С одной стороны, это хорошо. Даже селекторные совещания и "дожинки" с неубранным урожаем не надо будет проводить. Пусть себе Ельцин с Примаковым объясняют "лекторату", почему нет денег ни на зарплаты, ни на пенсии. Они это за 8 лет хорошо научились делать.

А ты себе построил рыночный социализм (или коммунизм?) в отдельно взятом местечке — и живи припеваючи. Да вот боязно. А ну как обманут? Народ-то ушлый. Скольких Ельцин уже "кинул". А ведь они ему служили верой и правдой. Никому нельзя верить — это ж рынок, даже базар.

Вот только "лекторат" надежен. Можно продать государство с крепостными (или рабами? или зэками?). А лучше без них — если вымрут.

А народ все безмолвствует...

Алла В., минчанка.

P.S. *Немного о себе:*

Подписчица "Народной воли", можно сказать, что с первого номера. Пенсионерка с 1991 года. В прошлом инженер-строитель, работала в проектных институтах. Очень нравится Ваша газета. Отличная рубрика "Ложь недели". Хартию'97 подписали с мужем одними из первых в вашей же газете.

Если решите напечатать, подпишите инициалами. Не хочу, чтобы местный "лекторат" судачил на скамейке.

Полностью фамилию, имя и отчество сообщаю для редакции.

Мінскі гарвыканкам распачаў масавую кампанію па змяненні юрыдычных адрасоў прадпрыемстваў

Як стала вядома БелаПАН, Мінскі гарвыканкам разаслаў прадпрыемствам, зарэгістраваным па месцы жыхарства іх заснавальнікаў, ліст з патрабаваннем у трохмесячны тэрмін змяніць свой юрыдычны адрас. Гэтае патрабаванне сталічныя ўлады матывуюць забаронай, што ўтрымліваецца ў прэзідэнцкім Дэкрэце ад 15 сакавіка 1999 года "Аб упарадкаванні рэгістрацыі і ліквідацыі (спынення дзейнасці) суб'ектаў гаспадарання", на рэгістрацыю юрыдычных асоб — камерцыйных арганізацый у жылым фондзе.

Нагадаем, што нядаўна, падчас сустрэчы з прадстаўнікамі Мінскага саюза прадпрымальнікаў, намеснік старшыні камітэта па эканоміцы Мінгарвыканкама Валерый Жыгальскі заявіў: сталічныя ўлады маюць намер спыніць практыку масавай рэгістрацыі фірм па хатніх адрасах іх заснавальнікаў, якая існавала раней, і ў будучым дапускаць такую рэгістрацыю будуць толькі ў выключных выпадках.

Сяргей БАЛЫКІН.

Открытым текстом

Слова я слушаю твои, но ничего они не значат

Когда говорят о заботе, которой окружают инвалидов Великой Отечественной войны и ветеранов, мне плакать хочется. Только через сорок лет после войны получили мы с женой, инвалидом II группы, телефон. Но радость наша была недолгой. Сделали его спаренным и дозвониться куда-либо практически невозможно. Мы обращались на Фанипольскую АТС, в Дзержинск, в Министерство связи, но в ответ слышали одно: "Вы нам уже надоели". Кто б надоедал, если бы телефоном можно было пользоваться! Выходит, говорить громкие слова — это одно, а претворять их в жизнь — совсем другое.

Василий СИДЕНКО, инвалид ВОВ I группы.

пос.Фаниполь.

Не могу молчать!

Память об убиенных должна остаться на века

Более десяти лет лежит огромный валун в Куропатах. На нем — табличка с постановлением Совета Министров БССР еще за 1989 год о том, что здесь будет установлен памятник жертвам репрессий 1937—1944 гг. Однако постепенно исчезают сами останки убиенных. Их изымают различные комиссии: то Прокуратуры, то общественной комиссии Леонида Безрукого-Корзуна. Все делается якобы ради установления подлинных виновников злодеяний. Раскопано много ям, они пустеют. А погибшие так и остаются безымянными и без памятника.

Оставим пока вопрос "кто убийцы?". В любом случае — совершили ли чудовищные злодеяния сотрудники советского НКВД или гитлеровцы, в Куропатах — останки наших людей. Память о них должна сохраниться на века. Только если это дело рук сталинских палачей, то при нынешнем порядке памятник безвинным жертвам сооружать никто не станет... Он сегодняшним властям, как кость в горле.

Вот почему о памятнике в Куропатах давно уже нет и речи.

Так оскудевает наша память. Не проводят здесь уже молений ни православные священники, ни католические ксендзы, ни униатская церковь после смерти протопресвитера Яна Матусевича. Может, и они боятся репрессий? Никогда не появляется в Куропатах и Митрополит Минский и Слуцкий Патриарший Экзарх Всея Беларуси Филарет. Не доехал до Куропат и Патриарх всея Руси Алексий II, хотя он неоднократно посещал Беларусь и даже освятил место под церковь на углу улиц Кольцова и Гамарника. А до Куропат отсюда всего 700—800 метров...

И тем не менее — память о тысячах убиенных в Куропатах и других местах должна остаться навсегда!

Иван БАРСУК, Минск.

Сяргей Антончык — ганаровы сябра "Вясны-96"

На чарговым пасяджэнні савета праваабарончага цэнтра "Вясна-96" аднагалосна прыняты ў ганаровыя сябры гэтай арганізацыі Сяргей Антончык. На працягу дзесяці гадоў ён вёў актыўную праваабарончую дзейнасць. Працуючы дэпутатам Вярхоўнага Савета 13-га скліканця, Антончык аказваў вялікую дапамогу сваім выбаршчыкам у абароне іх правоў. У камісіі па прывілеях Вярхоўнага Савета ён шмат зрабіў па процідзеянні карупцыянерам з шэрагу камуністычнай партнаменклатуры і чынавенства. Сяргей Антонавіч быў актыўным арганізатарам першага Рэспубліканскага страйкама і арганізаваў у 1991 годзе прамыя перамовы рабочых з тагачасным прэм'ерам Кебічам і старшынёй Вярхоўнага савета Шушкевічам. Тады пратэстныя акцыі скончыліся перамогай — рабочыя дамагліся значнага павышэння заробку.

Антончык першым паўстаў супраць карупцыянераў з каманды Лукашэнкі і адважыўся на публічны даклад аб іх дзейнасці. За гэта Сяргея Антонавіча звольнілі з працы.

Антончыка не зламалі. Сёння ён арганізаваў новы страйкам і рыхтуе акцыі па абароне правоў працоўных, якіх улады за пяць гадоў давялі да жабрацкага жыцця.

Суд Маскоўскага раёна Мінска апраўдаў усіх удзельнікаў арганізаванай сацыял-дэмакратамі першамайскай дэманстрацыі

Як стала вядома БелаПАН, суд Маскоўскага раёна Мінска апраўдаў астатніх пецярых удзельнікаў арганізаванага беларускімі сацыял-дэмакратамі першамайскага шэсця, якія былі затрыманы супрацоўнікамі міліцыі пасля заканчэння акцыі. Справы ў дачыненні да іх спынены з-за адсутнасці складу правапарушэння.

Юрый ПАЦЁМКІН.

Ведай нашых!

Спатканне з Віктарам Смольскім

Некалькі год таму знакаміты беларускі музыкант Віктар Смольскі з'ехаў у Германію. У Беларусь ён цяпер прыязджае рэдка. Усяго два ці тры разы ў год. Спаткацца з ім у гэтыя рэдкія дні, натуральна, вельмі складана. Але мне пашанцавала: музыканта і кампазітара Віктара Смольскага я "вылавіла" на здымках кліпу "Шызафрэнія" ў студыі Уладзіміра Янкоўскага.

Віктар Дзмітрыевіч кожны дзень прачынаецца ў новым горадзе. Таму што ўсё ягонае цяперашняе жыццё — суцэльныя гастролі. Плануецца, што напрыканцы гэтага года яго сусветнае турне разам з групай "Mind Odyssey" завяршыцца ашаламляльным канцэртам у Мінску.

Трэба адзначыць, што працуе Смольскі практычна без выхадных: кожны дзень да сёмага поту выкладваецца на канцэртах, паралельна піша музыку да фільма. А да юбілея дзеда — вядомага музыканта Браніслава Сільвестравіча Смольскага — ён разам з бацькам напісаў музычнае "Прысвячэнне" — пышную кампазіцыю для гітары і струнна-камернага аркестра кансерваторыі.

У верасні ў Віктара выходзіць новы кампакт-дыск. "Мне падаецца мой вобраз жыцця. Хаця пра мяне часта гавораць: ён працуе, быццам бы ў апошні раз", — усміхаецца Віктар.

Смольскі заўважыў і быў непрыемна здзіўлены тым, што беларусы ў большасці сваёй апошнія грошы трацяць на прыгожыя абутак і адзенне, а дома ў іх пры гэтым пусты халадзільнік. "Тутэйшыя людзі гуляюць у прыгожае жыццё. Мне гэта шчыра незразумела... Да таго ж на Беларусі вельмі шмат таленавітых музыкантаў. Але, на жаль, іх праекты чамусьці не фінансуюцца".

Дарэчы, Віктар Смольскі заўжды любіў добра паесці. Гаворыць, што паспеў пакаштаваць амаль усе кухні свету. Аднак нічога смачней за пачастункі матулі — не спрабаваў... А яшчэ ён вельмі любіць расслабіцца на прыродзе. "У Германіі няма такой вольнай прыроды, — скардзіцца Віктар. — Там кожны сквер альбо парк абавязкова чыёсьці прыватнае ўладанне. Зразумела, гэта накладвае пэўныя абмежаванні. А тут вельмі прыгожая прырода. І самае галоўнае — яна наша. Таму патрэбна берагчы і цаніць яе..."

Рыта ЦІМОНЧЫК.

Памяць

Тое, за што змагаўся і што паспеў зрабіць Генадзь Карпенка, прынясе плён Радзіме

Напэўна, многія звярнулі ўвагу на трагічную паслядоўнасць: за кароткі час у трох суседніх краінах адышлі людзі, якія для сваіх народаў былі гонарам і сумленнем. У Расіі забілі Галіну Старавойтаву, на Украіне загінуў Вячаслаў Чарнавіл, у нашай краіне смерць забрала Генадзя Карпенку.

У гісторыі вядомы выпадкі, калі ў пераломныя, важнейшыя для краіны перыяды адыходзілі найбольш яркія асобы. Але з гісторыі вядома таксама, што незавершаная барацьба такіх людзей з цемрай у той ці іншай меры давала свой плён, а іх аднадумцы працягвалі пачатую справу.

Усім нам варта памятаць аб гэтым, каб усё тое, за што змагаўся і што паспеў зрабіць Генадзь Карпенка, не было дарэмным.

Міхась ЛІПІНСКІ.

Мінск.

Беларуска-чэшскае міжнароднае пагадненне аб паветраных зносінах падпісана падчас візіту ў Прагу беларускіх авіятараў

Міжурадавае пагадненне аб паветраных зносінах паміж Беларуссю і Чэхіяй падпісана ў Празе днямі падчас візіту ў гэтую краіну прадстаўнікоў беларускіх авіяцыйных улад. Ад імя ўраду дзвюх краін пагадненне падпісалі намеснік старшыні Дзяржкамітэта па авіяцыі Беларусі Аляксандр Доста і намеснік міністра транспарту і камунікацый Чэхіі Карэл Селнер.

На думку начальніка аддзела знешнеэканамічных сувязяў і перавозак Дзяржкамавіяцыі Беларусі Анатоля Пашукова, пагадненне "расставіла юрыдычныя кропкі" ў ажыццяўленні рэгулярных паветраных перавозак паміж сталіцамі абедзвюх дзяржаў. А.Пашукоў паведаміў таксама, што падчас візіту прадстаўнікі авіяцыйных улад Беларусі правялі рабочыя перамовы са сваімі чэшскімі калегамі, а таксама кіраўніцтвам аэрапорта Прагі і чэшскіх авіяцыйных кампаній па далейшым развіцці супрацоўніцтва ў сферы паветраных перавозак. Пры гэтым удзельнікі перамоў высока ацанілі сацыяльнае значэнне рэгулярнай авіяцыйнай лініі "Мінск—Прага—Мінск", якая будзе садзейнічаць развіццю дзелавых і гуманітарных кантактаў паміж насельніцтвам абедзвюх краін.

Ірына САЗАНОВІЧ.

На думку прафсаюза аўтасельгасмаша, кіраўніцтва краіны "яўна не спраўляецца" з сітуацыяй у эканоміцы

12 мая ў канферэнц-зале мінскага гатэля "Турыст" пройдзе 11-ы пленум Беларускага прафсаюза работнікаў аўтамабільнага і сельскагаспадарчага машынабудавання. Яго асноўным пытаннем будзе абмеркаванне сацыяльна-эканамічнай сітуацыі ў краіне і далейшых дзеянняў прафсаюза па абароне правоў працоўных.

Пленум абяцае быць вострым, мяркуючы па настроях прадстаўнікоў прафсаюза аўтасельгасмаша — найбуйнейшага прамысловага прафсаюза рэспублікі. Так, згодна з распаўсюджаным напярэдадні пленума інфармацыйным паведамленнем Савета прафсаюза, "урад Беларусі яўна не спраўляецца з задачай стварэння нармальнага фінансава-эканамічнага, падатковага, прававога асяроддзя для эфектыўнай дзейнасці прадпрыемстваў і іншых суб'ектаў гаспадарання".

Прэзідэнт і ўрад, падкрэсліваецца ў паведамленні, не выканалі патрабаванняў рэзалюцыі рэспубліканскага сходу прадстаўнікоў працоўных калектываў і прафсаюзных арганізацый ад 21 мая 1998 года, а таксама мітынгаў прафсаюзаў прамысловасці ад 15 ліпеня 1998 года і 27 студзеня 1999 года. Як вынік гэтага — у краіне адбылося рэзкае падзенне рэальнай заработнай платы ў 2—2,5 раза; пагаршэнне эканамічнага і фінансава-прававога асяроддзя дзейнасці прадпрыемстваў; грубае парушэнне заканадаўства аб правах прафсаюзаў; пагаршэнне сацыяльнага становішча працуючых і пенсіянераў; рост цэн, высокая інфляцыя і гэтак далей.

Наталля КУЛАГІНА, БелаПАН.

Міні-рэцэнзія

"Рагнеда і Уладзімір"

Спектаклем "Рагнеда і Уладзімір" па п'есе Аляксея Дударава распачынаў свае гастролі ў Мінску Гродзенскі драматычны тэатр. Пастаноўку здзейсніў галоўны рэжысёр сталічнай "Вольнай сцэны" Валерый Мазынскі.

Гледачы мелі унікальную магчымасць пазнаёміцца з цікавым эпізодам беларускай гісторыі. 978 год... Наўгародскі князь Уладзімір у наваколлі Полацка сустракае прыгажуню Рагнеду, дачку тутэйшага князя. Магічная купальская ноч пераўтварае выпадковае захапленне ў моцнае доўгачаканае пачуццё...

Драматург Аляксей Дудараў выкарыстоўвае малавядомыя факты з жыцця выдатных дзяржаўных дзеячаў мінулага. Па п'есе, наўгародскі князь і Рагнеда сапраўды закахаліся, сустрэўшыся на народным гулянні. Але бацька князёўны не даў дазволу на шлюб і вуснамі яе служанкі выказаў абразлівую адмову. Уладзімір у гневе з войскам ідзе на Полацк і здабывае сабе нявесту гвалтам. Гэтыя драматычныя падзеі і паклаў у аснову стварэння п'есы драматург.

Сюжэт насычаны шматлікімі драматычнымі момантамі, якія адлюстроўваюць не толькі палітычныя падзеі, але і звычайныя чалавечыя пачуцці. Менавіта на іх і сканцэнтравана асноўная ўвага рэжысёра.

Язычніцкія абрады перад сустрэчай князя і князёўны выглядаюць вельмі натуралістычна, што падкрэслівае захапляльны характар адносін галоўных герояў. А, напрыклад, сцэны разгульнай весялосці наўгародскай дружыны дэманструюць нястрыманасць Уладзіміра, які за зняважу гонару адказвае мячом.

Няцяжка заўважыць, што ў фінале спектакля фактычна адсутнічае драматычная развязка, калі Рагнеда і Уладзімір сустракаюцца пасля знішчэння Полацка. Хутчэй за ўсё, рэжысёрам кіравала абурэнне варварскім учынкам князя, і таму дыялог уведзеных у зман закаханых пераўтварыўся ў звычайнае высвятленне адносін.

У афармленні сцэны выкарыстаны язычніцкія ідалы. Мастак пастаноўкі Дзмітрый Мохаў надаў каменным выявам здольнасць паварочвацца "спіной" да гледачоў, і гэта таксама ўносіць разнастайнасць у сцэнаграфію спектакля.

Сярод акцёрскіх работ своеасаблівасцю адрозніваецца ігра Алены Гайдуліс у ролі Мамулькі і Алены Красікавай у ролі Любавы, служанкі Рагнеды. Іх вобразы характарызуюцца псіхалагічнай закончанасцю і эмацыянальнай глыбінёй.

І ўсё-такі нельга не лічыцца з тым фактам, што ў вялікую гісторыю князь Уладзімір увайшоў перш за ўсё як прапаведнік новай рэлігіі — хрысціянства. У былінах яго называлі Краснае Сонейка. Ён карэнным чынам змяніў жыццё язычніцкіх народаў, у якіх перад гэтым у кульце практываліся нават чалавечыя ахвяры.

Андрэй АХМЕТШЫН.

Паводле сцвярджэння выканаўчага дырэктара Іўдзейскага рэлігійнага аб'яднання, "у міліцыі нават не могуць знайсці нашу заяву адносна падпалу мінскай сінагогі"

"У міліцыі не могуць нават знайсці нашу заяву адносна падпалу мінскай сінагогі", — так пракаменціраваў выканаўчы дырэктар Іўдзейскага рэлігійнага аб'яднання (ІРА) у Рэспубліцы Беларусь Давід Абрамаў ход расследавання справы аб падпале сінагогі, што адбыўся ўначы з 11 на 12 красавіка.

Як ужо паведамляў БелаПАН, у будынку сінагогі, што стаіць па вуліцы Даўмана, таксама размяшчаецца штаб-кватэра ІРА. У тую ноч сіламі пажарных быў ліквідаваны агонь, які стаў распаўсюджвацца ўнутр будынка. Прадстаўнікі Цэнтральнага РУУС сталіцы, якія прыбылі сюды, знайшлі на месцы падпалу абгарэлы аэразольны балончык з фарбай, сфатаграфавалі наступствы пажару і надпіс на сцяне "Бі жыдоў, ратуй Расію!", пасля чаго зафарбавалі яго. Агульны ўрон, нанесены пажарам, склаў прыкладна 180 мільёнаў рублёў.

Паводле слоў Д.Абрамава, бліжэйшымі днямі ён паспрабуе сустрэцца з супрацоўнікамі міліцыі і даведацца, як ідзе расследаванне. Выканаўчы дырэктар ІРА таксама выказаў падзяку ўсім, хто выступіў з асуджэннем гэтага акту вандалізму, у тым ліку Дзяржаўнаму камітэту па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, старшыня якога — Аляксандр Білык — наведаў сінагогу і прапанаваў садзейнічанне ў добраўпарадкаванні тэрыторыі, што прылягае да будынку, і арганізацыі больш пільнай яго аховы.

Марат ГАРАВЫ.

МТЗ пачаў пастаўкі ў Туркменістан трактараў МТЗ-80Х

Вытворчае аб'яднанне "Мінскі трактарны завод" пачало пастаўкі ў Туркменістан трактараў МТЗ-80Х.

Прадукцыя пастаўляецца ў Туркменістан на ўмовах перадаплаты ў свабодна канвертуемай валюце. Кантракт на пастаўку адной тысячы трактараў МТЗ-80Х быў заключаны з туркменскім бокам сёлета ў красавіку. Пры ўмове атрымання своечасовай аплаты завод здольны на працягу мая поўнасцю завершыць выкананне кантракту.

Аляксандр ПАПОВІЧ.

Хочу сказать...

Дрозды надоели — хочу в Кремль?

Вот недавно по телевизору снова показали, как "русский медведь" Ельцин лобызал "белорусского зайца" А.Лукашенко. И вспомнилось мне, как белорусский президент, выступая на съезде учителей, оскорблял его, называя дряхлым восьмидесятилетним стариком. Похоже на то, что от Ельцина эти слова скрыли, иначе он, думаю, вообще не стал бы встречаться с Лукашенко.

Из биографии Лукашенко известно, что до президентства он больше трех лет нигде на одном месте не работал. А в президентах, считаю, он уже засиделся, вот уже скоро будет пять лет. Вот его и тянет на российские просторы, в Москву, в Кремль. Ради своих личных амбиций, своего "я", он, я считаю, готов жертвовать белорусским государством, народом.

Он торопится, хочет осенью текущего года полностью сдать республику в лапы русского империализма, Березовского, Гусинского, Потанина, Фридмана и иже с ними. Чтобы противостоять этому, надо обязательно провести выборы президента 16 мая сего года и избрать президентом более достойного человека.

Чтобы выборы прошли успешно, Верховный Совет должен обратиться в ООН с просьбой помочь сделать все для проведения свободных и демократических выборов. Иначе выборы будут сорваны, и Лукашенко сдаст республику русскому империализму без единого выстрела. А все мы станем рабами России, заложниками амбиций белорусского президента. Неужели вам, мои соотечественники, все равно, неужели вам спится спокойно в это время? Или мы живем по принципу того раба, которого отпустили на свободу, а он через некоторое время снова попросился в рабство?

К.ПЛИГАВКА, ветеран войны, заслуженный работник культуры Республики Беларусь.

г.Докшицы.

Пазіцыя

На думку лідэра АГП С.Багданкевіча, аб'яднанне з Расіяй не дапаможа Беларусі вырашыць ніводнай эканамічнай праблемы

На думку старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі, экс-старшыні Нацыянальнага банка Беларусі Станіслава Багданкевіча, аб'яднанне з Расіяй не адпавядае нацыянальным інтарэсам Беларусі і не дапаможа ёй вырашыць ніводнай эканамічнай праблемы. Пра гэта кіраўнік АГП заявіў у сваім артыкуле "Галеча з'ядае пачуццё годнасці", апублікаваным 7 мая г.г. у незалежнай газеце "Навіны".

Захаванне расійскага рынку для беларускіх тавараў і атрыманне энергарэсурсаў з Расіі, на думку С.Багданкевіча, магчыма і пры захаванні цяперашняга статус-кво. Для А.Лукашэнкі ж, адзначае палітык, аб'яднанне Беларусі і Расіі ў адну дзяржаву — "гэта спосаб пазбавіцца адказнасці за вынікі сваёй эканамічнай палітыкі, спроба ўтрымацца ва ўладзе".

Характарызуючы "беларускі эканамічны цуд", прафесар С.Багданкевіч называе самым балючым яго вынікам зніжэнне рэальнай пакупніцкай здольнасці насельніцтва. Паводле яго звестак, сумарныя грашовыя запасы насельніцтва ў доларавым эквіваленце (па афіцыйным курсе) складалі: на 1 студзеня 1997 года — 888,9 млн. долараў ЗША, на 1 студзеня 1999-га — 536,2 млн. долараў ЗША, гэта значыць, за апошнія два гады яны скараціліся на трэцюю частку.

На думку лідэра АГП, у Беларусі створана "камандная эканоміка без цэнтралізаванага планавання", "сямейная эканоміка", кіруемая іерархічнай вертыкаллю на чале з "бацькам". Галоўны прыярытэт гэтай эканомікі — сацыяльная стабільнасць, у імя якой, адзначае аўтар, на спажыванне (гэта значыць, ва ўрон будучаму краіны — інвестыцыям) у апошнія гады накіроўваецца каля 2 млрд. долараў ЗША амартызацыйнага і асноўных фондаў. У імя гэтай мэты дзяржавай штучна падтрымліваюцца неэфектыўна працуючыя прадпрыемствы і "нават цэлыя галіны эканомікі, пашыраецца бюракратычны апарат (на 10 тысяч насельніцтва ў Беларусі прыпадае 68 чыноўнікаў, тады як у Расіі — у 2,4 раза менш). У Беларусі, адзначае С.Багданкевіч, устаноўлены самы нізкі сярод краін былога Саюза пражытачны мінімум — 11 долараў ЗША (на Украіне — 21,1, у Расіі — 35,8 долара ЗША).

Неэфектыўная эканамічная сістэма, перакананы адзін з лідэраў беларускай апазіцыі, не можа не прывесці да краху палітычнай, бо вычарпаны рэзервы яе функцыянавання. "Нашая лепшая будучыня звязана з абуджэннем актыўнасці нашага народа, з маральнай падтрымкай цывілізаванага свету", заключае Станіслаў Багданкевіч.

Юрый КУЗНЯЦОЎ.

Народная Воля

12 МАЯ 1999 г.

Зеркало

"Фольксваген": еще шесть новых моделей

"Фольксваген" намерен еще в нынешнем году представить шесть новых моделей и повысить реализацию. Кроме того, автомобилестроительный концерн из Вольфсбурга планирует выйти на рынок со своей новейшей маркой грузовиков. Об этом сообщил на годовой пресс-конференции в Вольфсбурге руководитель "Фольксвагена" Фердинанд Пих. За приемлемую цену концерн хотел бы также купить еще какую-нибудь марку грузовиков.

Поскольку это надежно сохранялось в тайне, до сих пор остается неизвестным, какие именно это будут автомобили.

Наряду с "трехлитровыми" "Люпо" "Фольксваген" предложит еще две плановые модели "Ауди" и "Сеат", в которых расход дизельного топлива на 100 километров — менее трех литров. Насколько велики шансы на продажу таких машин, пока сказать трудно.

К концу года концерн будет выпускать уже 51 модель. Кроме того, "Фольксваген" сейчас работает над купленными в 1998 году новейшими моделями "Роллс-Ройса", "Бентли", "Бугатти" и "Ламборджини" класса люкс.

А еще говорят, что старый конь борозды не портит

Министр транспорта Германии Франц Мюнтеферинг недавно заявил, что, возможно, следовало бы установить максимальный возраст для водителей: "Садиться за руль можно только с определенного возраста. Так почему бы не установить и верхнюю возрастную черту?" Министр не уточнил, какой она могла бы быть.

Продолжительность жизни увеличивается. У долгожителей есть определенные проблемы со здоровьем, что может повлиять на безопасность дорожного движения. У пожилых людей ухудшаются зрение и координация движений, ослабевает реакция. Некоторые, понимая это, перестают садиться за руль.

В Германии люди старше 65 лет составляют 16 процентов населения, а среди виновников аварий их лишь 6,5 процента.

ДПА.

Молоко, овощи, фрукты и усваиваемость кальция

Группа американских вегетарианцев утверждает, что регулярное употребление молока не предохраняет, как думали раньше, кости от остеопороза (при этом заболевании твердое костное вещество становится пористым). Они считают, что кальций предпочтительнее получать, употребляя в пищу фрукты и овощи, причем овощи преимущественно сырые, с большим количеством листьев, а также апельсины.

"Если вы хотите избежать остеопороза, молоко не столь эффективно", — утверждает врач Нил Барнат. По его словам, в стакане апельсинового сока содержится около 350 миллиграммов кальция. Из них организм усваивает около 130 миллиграммов. В том же объеме молока 291 миллиграмм кальция, но усваивается только 93 миллиграмма.

В организме взрослого человека содержится около килограмма кальция. Практически все это количество накапливается в костях. После 35 лет кости начинают терять кальций и становятся хрупкими.

"Ассошиэйтед Пресс".

Жертвам бессонницы надо менять привычки

Из-за времени, по которому мы живем уже почти год, многие в Литве недосыпают. А кого-то мучает бессонница.

В результате эксперимента, проведенного в медицинском колледже Вирджинии (США), 65 из 100 его участников, страдавших от бессонницы, обрели нормальный сон.

Что порекомендовали им медики? Ложиться в постель только тогда, когда действительно хочется спать. Если не удается заснуть в течение 15—20 минут, встать и уйти из спальни в другую комнату. Подниматься утром в одно и то же время, независимо от того, сколько вы спали ночью.

Некоторым участникам эксперимента посоветовали изменить привычки, некоторым выписали тазепам, еще кому-то прописали и медикаменты, и терапию образа жизни. Другим давали препараты, не содержащие никаких лекарственных веществ.

При кратком курсе в группе терапии образа жизни положительный результат был у 55 процентов участников эксперимента. Лекарственная терапия помогла 46 процентам, а "невинные" препараты — 16 процентам. После более длительного курса лучшими были результаты в группе терапии образа жизни.

"Исследования показывают, что хроническую бессонницу у пожилых людей можно успешно лечить сменой привычек и негативной установки на сон", — говорят медики.

Несмотря на то, что для изменения привычек требуется больше времени, чем на лекарственную терапию, первый способ более прогрессивен, так как достигнутый результат легче стабилизировать. Лекарственной терапии, несмотря на ее эффективность, может быть недостаточно при застарелой хронической бессоннице.

Соб.инф.

Герандская соль — дочь моря, солнца и ветра

Долгие века заповедник Геранд, расположенный в самой южной точке Бретани на берегу Атлантического океана, служит местом соляных разработок. Эта местность напоминает настоящую мозаику из водных впадин и изогнутых дубов. Сегодня около 250 рабочих соляных промыслов добывают здесь природную соль, уникальную по своим качествам. Эта работа ведется в строгом соответствии с традициями. Однако здесь не забывают и о конкуренции.

Бретонцы называют Геранд белым краем. За крепостными стенами, окружающими средневековый город, простираются около 2000 га соляных разработок. Они располагаются на территории шести коммун, в числе которых Ля Боль, Ле Круазик и Ле Пулиген. Работающие здесь люди заботятся о сохранении природного равновесия. Полуостров находится под защитой различных конвенций (например, Рамзарская конвенция по влажным зонам). Ее облюбовали тысячи птиц. Время как будто остановилось здесь. Вот уже более тысячи лет рабочие соляных промыслов повторяют ритуальные жесты предков, собирая крупную и мелкую соль — результат длительного магического испарения.

Морская вода попадает в болота через специальные каналы, которые открываются и закрываются при помощи люков. Попав в первый бассейн, вода под воздействием солнца и ветра начинает отцеживаться. Затем она проходит через другие бассейны. При нагревании содержание соли в воде увеличивается. Это путешествие завершается в неглубоком солончаковом бассейне, где и происходит кристаллизация. Переливаясь из одного бассейна в другой, морская вода нагревается и затем испаряется. Концентрация соли достигает 300 г на литр воды. Благодаря наличию на дне глины, которая днем вбирает в себя солнечное тепло, а ночью отдает его, в водоеме поддерживается постоянная температура 37°С. Постепенно на поверхности солончаковых бассейнов появляется тонкая белая пленка. Это значит, что можно приступать к сбору урожая.

С помощью традиционных деревянных инструментов каждый день рабочие, стоя на глиняных стенках, окружающих бассейн, собирают белую пену с розоватым отливом, которая затем сушится в течение долгих месяцев в погребе. Что же касается крупной соли, то ее собирают преимущественно утром. Для этого необходимо промыть бассейн холодной водой. Затем соль собирается с помощью плоского скребка. На ночь ее кладут для просушивания на маленькие платформы, а затем собирают в большие кучи около солончаков и отправляют в специализированные магазины на расфасовку.

Запах фиалки

Кристаллы Герандской соли отличаются прежде всего своими размерами (1—6 мм), серым цветом и высоким уровнем влажности (примерно 7%). Нерафинированная и неочищенная соль, состоящая на 95% из хлористого натрия, богата микроэлементами: калием, магнием, кальцием, цинком и медью. Всего Франция производит 7 млн. тонн соли. Из них 12.000 приходится на бассейн Геранда. 87% соли в атлантической зоне добывается на Геранде (в бассейне Ре — 1200 т, в Нуармутье — 600т). Средний показатель по Геранду: около 60 солончаков дают примерно 150 т крупной и 6 т мелкой соли.

Добыча соли ведется традиционными методами с помощью старинных приспособлений. Единственным новшеством за все это время стало использование тачки. Однако добытчики соли стараются идти в ногу со временем. Прочти все рабочие в Геранде (250 профессионалов) являются членами кооператива "Объединение производителей соли Геранда", основанного в 1988 году для развития соляного промысла. Здесь же работает торговый филиал "Солончаки Геранда", который занимается сбытом продукции и подготовкой молодых специалистов. Этот же филиал добивается присуждения герандской соли фирменного знака.

За последние годы во Франции повысился спрос на экологически чистые продукты питания. Продукция Геранда занимает 10% на французском рынке. Одной из причин ее особой популярности являются редкие вкусовые качества мелкой соли, которая является важным элементом в рецептах знаменитых поваров. Говорят, что Людовик XIV не садился за стол без герандской соли, которую он предпочитал все другим за ее тонкий запах фиалки.

Флоранс РЕЙНАЛЬ.

(Материал подготовлен при содействии Посольства Франции в Беларуси.)

Стоп-кадр

Египет, пирамиды.

Интернет — в помощь развивающимся странам

За последние месяцы во Франции появляется все больше инициатив по использованию новых технологий для помощи развивающимся странам. Среди последних предложений — программы "PlaNet Bank" и "Плоды баобаба".

Во время Конференции ООН по торговле и развитию бывший президент Европейского банка реконструкции и развития (BERD) Жак Аттали объявил о создании "PlaNet Bank". Цель этой программы — предоставление небольших кредитов беднейшим слоям населения, которые в настоящее время не участвуют в рыночной экономике и, следовательно, не могут воспользоваться обычными кредитами, выделяемыми финансовыми учреждениями. Таким образом, основная задача новой программы — выделение небольших сумм (20—1000 долларов) в помощь неимущим, с тем чтобы они могли работать и увеличивать свои доходы.

Практика небольших кредитов существует с 1970 года. Такие известные учреждения микрофинансированя (IMF), как "Grameen Bank" в Бангладеш, "Banco Sol" в Боливии, "BRI" в Индонезии, "K-Rep" в Кении, "ACEP" в Сенегале, общества взаимопомощи в Буркина Фасо, организации "Opportunity International", "ACCION" и "Women's World Banking Network", имеют большой опыт в этой области. С их помощью около десяти миллионов человек получили помощь на общую сумму 1,7 миллиарда долларов. Всего в мире существует около 7000 специализированных учреждений, предоставляющих микро-кредиты.

В новой программе "PlaNet Bank" предусмотрено использование новых информационных технологий в борьбе с бедностью. "PlaNet Bank" будет действовать следующим образом: пользователи смогут связаться on-line с экспертами, специалистами, работниками различных отраслей промышленности, банками и консультантами. Через Интернет им будет предложена широкая гамма услуг: виртуальная библиотека, подборка материалов по микро-финансам, объявления о найме на работу. Жак Аттали еще раз напомнил о тех преимуществах, которые дает Интернет: в их числе "ясность, отсутствие бюрократии, быстрота и снижение стоимости кредита, словом, все то, что международные организации пока не могут себе позволить".

Первые испытания новой программы уже прошли в Кении, где были использованы новые мировые сети спутников (Teledesic), с помощью которых любая организация в мире может подключиться к Интернету. А в конце года испытания пройдут уже по всей Африке.

Другая программа "Плоды боабаба" также сделала свои первые шаги в Африке. Ее предложила ассоциация, основанная четырьмя молодыми парижанами, которым пришла в голову мысль подключить к Интернету десяток начальных школ франкоговорящего Запада. "Для экспедиции нам удалось собрать 300 тысяч франков, — объясняет один из основателей ассоциации Блез Мерсье. — Наша задача — помочь французским и африканским школьникам в создании совместного сайта на Интернете, где они смогли бы узнать новое о культуре и истории своих стран". И попутно ознакомиться с новыми технологиями. Так школа им.Эль Хадж Дуду Мбати в пригороде Дакара породнилась через Интернет с парижской школой Жюссьен. В ближайшем будущем к этой программе присоединится и школа Курела в Буркина Фасо. В обоих случаях право на бесплатное пользование услугами Интернета было предоставлено Университетской ассоциации обучения на французском языке. В настоящее время за пользование Интернетом платит ассоциация "Плоды Баобаба". Однако ее члены надеются, что в скором времени они смогут найти "партнеров среди международных телекоммуникационных фирм". Ассоциация хочет продемонстрировать на собственном опыте, какую пользу может принести виртуальность...

Анн-Софи ЖАРРИГ.

(Материал подготовлен при содействии Посольства Франции в Беларуси.)

Вздремнуть на работе

Рациональные американские работодатели понимают, что отдохнув 10—15 минут, человек будет работать продуктивнее.

Если Лору Манка, сотрудницу фирмы по архитектуре и дизайну в Канзас-Сити (США), в рабочее время потянет на сон, она вполне официально может вздремнуть. 10—15 минут достаточно, чтобы вновь чувствовать себя бодро.

Руководители многих американских учреждений оборудуют специальные помещения, в которых сотрудники фирмы могут прилечь в рабочее время — конечно, с разрешения администрации. Рациональные американцы понимают, что кратковременный отдых помогает сохранить бодрость и эффективно трудиться.

"Архитекторы часто работают по ночам. Вздремнув днем, они дольше сохраняют работоспособность. Конечно, мы стараемся не ради того, чтобы люди дольше оставались на службе, а для того, чтобы они были более трудоспособными и не совершали ошибок", — говорит Л.Манка.

Крэйг Ярд, владелец компании, работа в которой не останавливается круглые сутки, часто заставал своих сотрудников заснувшими. Тогда он и решил оборудовать специальное помещение на восемь спальных мест. Каждое освещено мягким светом, звучит тихая музыка. По стенам струится вода, создавая атмосферу покоя.

"Многие американцы недосыпают, — утверждает Вильямс Энтони, автор книги "Искусство дремать". — Люди сейчас спят примерно на 20 процентов меньше, чем до изобретения электрической лампы. Кроме того, рабочая неделя стала на семь часов длиннее, чем несколько лет назад".

Национальный фонд сна, основанный в Вашингтоне год назад, сообщает, что 56 процентов взрослых чувствуют себя на рабочем месте сонливыми. 34 процента считают это состояние довольно опасным и для себя, и для других людей. Кроме того, 20 процентов из 25 миллионов сотрудников, занятых на работе посменно, признаются, что постоянно впадают в сонливость.

"Выход: позволить им подремать днем — ведь, как известно, большинство несчастных случаев происходит именно потому, что человек не высыпается", — утверждает В.Энтони.

Исследования показали, что непродолжительный сон в рабочее время способствует улучшению памяти и бдительности, творческому началу, безопасности на рабочем месте и продуктивности труда.

Рейтер.

Старонкі гісторыі

Уладзімір ЯГОРЫЧАЎ, кандыдат гістарычных навук

Фінская — "зімняя" вайна

З кім выжыць?

У савецкім энцыклапедычным слоўніку гэтай падзеі прысвечаны толькі дзевяць радкоў... Ды і ў дакументальных па змесце працах яна часта не ўдастойваецца самога статуса вайны, невыразна называючыся "савецка-фінляндскім узброеным канфліктам 1939—1940 гадоў".

У Расіі гэтую вайну называлі фінскай, у Фінляндыі — "зімняй". І, напэўна, абедзве назвы правільныя. Фінская — таму, што вялася з Фінляндыяй, "зімняя" — таму, што амаль дакладна ўклалася ў рамкі каляндарнай зімы рубяжа саракавых гадоў.

Вялікая Савецкая энцыклапедыя вызначае сутнасць вайны на Карэльскім перашыйку коратка і катэгарычна: "Савецка-фінляндская вайна 1939—1940 гадоў узнікла ў выніку палітыкі рэакцыйнага ўрада Фінляндыі, ператварыўшага тэрыторыю краіны ў плацдарм для магчымага нападу агрэсіўных дзяржаў на СССР".

Як вядома, выбраўшы дзяржаўную незалежнасць, Фінляндыя зрабіла выбар і ў пытанні дзяржаўнага ладу — яна стала буржуазнай рэспублікай. Нягледзячы на актыўную савецкую падтрымку, у маі 1918 года рэвалюцыя ў Фінляндыі пацярпела паражэнне.

Юр'еўскі мірны дагавор, заключаны ў кастрычніку дваццатага, з аднаго боку, вядома, стабілізаваў адносіны паміж дзвюма краінамі, але з другога...

Выкарыстаўшы крайнюю знясіленасць свайго ўчарашняга сюзерэна, фінскі бок звярнуўся на перагаворах да жорсткага прэсінгу. У асноўным гэта закранула дэмаркацыю граніцы на Карэльскім перашыйку. У выніковым дакументе яна дэкларавана па лініі старой граніцы паміж Расіяй і Фінляндыяй, у трыццаці кіламетрах ад Петраграда, што разбурыла сістэму абароны паўночнай сталіцы, якая склалася гістарычна і зрабіла другі горад краіны тэарэтычна дасягальным нават для артылерыйскага агню з сумежнага боку.

"Жорстка, яшчэ і яшчэ больш жорстка — толькі так можна размаўляць з Саветамі!" — узнёсла каменціруюць "буйны поспех фінскай дыпламатыі" хельсінкскія газеты. Аднак сыграць на часовай слабасці магутнага суседа зусім не азначала заручыцца непахісным статус-кво дасягнутага на будучае. Менавіта там, у Юр'еве, закладзена адна з мін замаруджанага дзеяння, што амаль праз два дзесяцігоддзі ўзарве мір на Карэльскім перашыйку.

Аб'ектыўна палітычны клімат Еўропы вызначаецца ў той час трыма галоўнымі сіламі, абноўленым англа-французскім саюзам, прагнучай змыць "ганьбу Версаля", імкліва набіраючай магутнасць Германіяй і шматмільённым гігантам учарашняй Расіі, якая ішла невядомым, а таму палохаючым шляхам. Вельмі хутка становіцца зразумелым, што кінуць якар у ціхай гавані Фінляндыі не ўдасца — вельмі выгаднае стратэгічнае становішча займае яна, і еўрапейскім сталіцам далёка не абыякава, для каго берагі Фінскага заліва стануць непрыяцельскімі. Галоўнае пытанне фінскай канцэпцыі — "як выжыць?" трансфарміруецца ў "з кім выжыць?".

З кім? Традыцыйна фінскія сімпатыі былі на баку Германіі — настрой сярэдняга і вышэйшага афіцэрства краіны не пакідаў, здавалася, магчымасці для іншага выбару. Але... Побач — Швецыя, Нарвегія — краіны англійскай арыентацыі. Раман з Германіяй патэнцыяльна тоіць у сабе падрыў гармоніі скандынаўскага добрасуседства. Да таго ж Вялікабрытанія багатая, уплывовая. Яе вялікасць не мае роўных на моры.

Ну і, нарэшце, трэцяя карта — Савецкі Саюз — адпала сама сабой: вельмі стратны палітычны блок з "чырвонымі", вельмі туманныя і няпэўныя перспектывы. Ды і з мяжой поўнай яснасці параненйшаму няма. Між тым праславуты "жорсткі курс" у адносінах да СССР стаў, падобна, даваць пабочныя з'явы. Шматкроць узросшая актыўнасць правых рухаў у краіне, заклікі "адсунуць граніцу да Урала" і "аб'явіць трэцяе тысячагоддзе тысячагоддзем народаў ледавітых мораў" — усё гэта прымушала з апаскай курчыцца нават многа пабачыўшых парламентарыяў. Эскалацыя ультраправых настрояў яўна абурае Лондан і Парыж.

Што рабіць? А калі пастарацца знайсці германа-брытанскую "агульную роўнасць"? Шукаць не трэба — вось яна, на паверхні! Абвяшчэнне Фінляндыі "фарпостам барацьбы супраць бальшавізму" дае кучу дывідэндаў! Гэта апранае фінскага салдата ў плашч адважнага вікінга — сатрасальніка варвараў, забяспечыць аб'яднаную падтрымку магутных суседзяў па агульным еўрапейскім доме.

Савецкія ўлады спрабавалі наладзіць дыялог з Фінляндыяй. Але яны разбіваюцца, быццам хваля аб камяністы бераг фіёрда. Тым не менш у пачатку трыццатых, здаецца, паяўляецца святло ў канцы тунеля: Фінляндыя і СССР заключаюць дагавор аб ненападзе і мірным уладкаванні канфліктаў, які ў 1934-м быў прадоўжаны да снежня 1945-га. Аднак узаемны недавер тым не менш працягваў расці.

Нягледзячы на тое, што ў 1935 годзе Фінляндыя афіцыйна заявіла аб сваім нейтралітэце, яе паварот у кільватэр германскай палітыкі прымае ўсё больш трывожныя формы. Фраза, аднойчы кінутая Свінхувудам адносна таго, што "патрыятызм мае два бакі: любоў да сваёй радзімы і нянавісць да Расіі", падмацоўваецца канкрэтнымі справамі: мацнее фінска-германскае "брацтва па зброі", узмоцненымі тэмпамі праводзіцца будаўніцтва ўмацаваных раёнаў ля савецкай граніцы.

Падставы для сур'ёзнага хвалявання былі і ў Фінляндыі. Вельмі многае з таго, што адбывалася ў СССР, не магло быць не зразумелым, а тым больш прынятым ні Захадам наогул, ні Фінляндыяй у прыватнасці. Гэта і сталінская калектывізацыя на вёсцы, і рэпрэсіі НКУС, і, нарэшце, мякка кажучы, малапрыемныя для Захаду абяцанні "знішчыць капіталізм ва ўсім свеце" ў спалучэнні з заклікам да пралетарыяў усіх краін яднацца для ажыццяўлення гэтых задум.

Жнівень 1939-га літаральна прывёў Хельсінкі ў шок пактам Молатава—Рыбентропа.

Фінляндыя адчувае сябе пакінутай адзін на адзін са Сталіным, пакінутай бліжэйшым партнёрам. На фоне росту ваенных прыгатаванняў адбываецца паспешлівае збліжэнне краін з новымі "сябрамі" — англа-французскім блокам. У канчатковым выніку ва ўсёй гэтай гісторыі ў выйгрышы аказаўся Гітлер, які атрымаў дарма, за кошт свайго паўночнага саюзніка, магчымасць наладзіць грандыёзныя крывавыя "манеўры" з удзелам галоўнага праціўніка ў будучым — Чырвонай Арміі. Няхай мне даруе чытач гэты каламбур — тэатр ваенных дзеянняў паміж СССР і Фінляндыяй стаў сапраўдным тэатрам для Гітлера і яго генералітэту, назіраўшых за развіццём сюжэту з лепшых месц у партэры.

Патрабаванні, выстаўленыя Сталіным да Фінляндыі, сапраўды ўнушальныя: уступіць практычна ўвесь Карэльскі перашыек, адсунуўшы тым самым граніцу на сто кіламетраў на захад, перадаць СССР частку паўвострава Рыбачы, здаць у арэнду паўвострава Ханко для будаўніцтва на ім савецкіх ваенна-паветранай і ваенна-марской баз з персаналам у 500 ваеннаслужачых. Узамен Фінляндыі прапаноўвалася тэрыторыя ў Савецкай Карэліі, у два разы большая па плошчы.

Думкі ў парламенце краіны раздзяляюцца. Да прыкладу, галоўнакамандуючы фінскай арміяй маршал Манергейм заяўляе, што знаходзіць такі абмен нават выгадным, апрача таго, ён "не думаў таксама, каб прэстыж Фінляндыі пацярпеў, калі б мы згадзіліся на такі абмен". Да гэтага схіляецца і Паасіківі. Аднак у канчатковым выніку бярэ верх пункт погляду прыхільнікаў "жорсткага курса" — Каяндэра, Эрко, Таннера і Хельсінкі адказаў адмовай...

Нарэшце перагаворы ў Маскве заходзяць у поўны тупік. Прычым фінская дэлегацыя абрывае іх не "проста так", а з падкрэсленым вызавам, заявіўшы, што ў яе "ёсць больш важныя справы ў Хельсінкі".

Правакацыйныя выстралы

Ці былі абгрунтаваны прэтэнзіі Савецкага Саюза да Фінляндыі? Складанае пытанне. З аднаго боку, яны, безумоўна, вытлумачальныя з пункту погляду забеспячэння бяспекі Ленінграда, а з другога — Фінляндыя, як суверэнная краіна, мела права прымаць або не прымаць прапановы, якія закранаплі яе тэрытарыяльную цэласнасць. З міжнародна-прававога пункту погляду гэта таксама безумоўна. Вось толькі гібкасць і цвярозасць разліку дыпламатыі Вайне Таннера так і не хапіла...

"Жадаючы міру — рыхтуйся да вайны". Першая частка гэтай мудрасці старажытных зусім была забытая па абодва бакі граніцы. Сёння мы так і не ведаем, на якім яе баку патаемна расчахлілі гарматы.

Як вынікала з паведамлення ТАСС, 26 лістапада 1939 года фінская артылерыя з фінскага боку зрабіла абстрэл падраздзялення Чырвонай Арміі, дыслацыраванага ў пагранічнай вёсцы Майніла. У выніку абстрэлу некалькі чырвонаармейцаў было забіта і ранена. У гэты ж дзень у ноце савецкага ўрада ўраду Фінляндыі былі заяўлены катэгарычны пратэст і патрабаванне неадкладна спыніць узброеныя правакацыі і адвесці войскі ад дзяржаўнай граніцы на 25 кіламетраў. Фіны адказалі імгненна. У ноце фінскага ўрада катэгарычна адмаўлялася дачыненне фінскіх войск да адбыўшайся трагедыі і выказвалася меркаванне, што выпадак, які здарыўся, — няшчасны выпадак, вынік трагічнай памылкі пры вучэбна-баявых стрэльбах савецкай артылерыі. У ноце таксама звярталася ўвага савецкага ўрада на той факт, што фінскія войскі не маюць ва ўказаным раёне такой артылерыі, якая па сваіх тактыка-тэхнічных уласцівасцях была б у стане абстрэльваць Майнілу. У заключэнне рабілася прапанова аб неадкладным стварэнні савецка-фінскай змешанай камісіі для дэталёвага вывучэння інцыдэнту ў адпаведнасці з канвенцыяй аб пагранічных камісарах 1928 года.

Адказ Сталіна быў ашаламляльным для Хельсінкі. 28 лістапада Савецкі Саюз у аднабаковым парадку дэнансуе пакт аб ненападзенні, а на наступны дзень аб'яўляе аб адкліканні з Хельсінкі савецкіх дыпламатычных і гандлёвых прадстаўнікоў...

Ёсць версія аб тым, што дваццаць шостага на тылавыя пазіцыі савецкай артылерыі да гармат сталі салдаты войск НКУС, якія і зрабілі злашчасныя выстралы. Па другой версіі відавочцы сцвярджаюць, што снарады свісцелі над галовамі менавіта з фінскага боку і агонь вялі перапіўшыя шуцкораўцы. Так або інакш, але мне ўяўляецца, што ўсё ж памылкова трактаваць тое, што здарылася, як "падставу да вайны". Граніцу літаральна трасло ад сутычак і сутыкненняў. Калі б выбухі не прагрымелі ў Майніле, то яны прагрымелі б дзе-небудзь у іншым месцы. Сама палітычная абстаноўка, якая склалася, не пакідала магчымасцей для іншых довадаў, апрача "апошніх довадаў каралёў".

30 лістапада 1939 года, у восем гадзін раніцы войскі Ленінградскай ваеннай акругі перайшлі савецка-фінскую граніцу.

План "вялікага палкаводца"

Калі верыць успамінам сведак, Сталін быў настроены сярдзіта і адначасова насмешліва. Распрацоўка плана кампаніі была цалкам перададзена ў штаб Ленінградскай ваеннай акругі. "Вялікі палкаводзец" палічыў, што ў Генштабе ў той час былі клопаты куды больш важныя, каб адцягваць яго на падобную дробязь. Таксама дырэктыўна было забаронена прыцягваць да аперацыі дывізіі ўнутраных акруг, а агульнае паражэнне фінскай арміі планавалася нанесці за 9—12 дзён. Надаваў упэўненасці і сапраўды высокі баявы дух войск, разгорнутых на фінскай граніцы, прасякнутых рашучасцю "даць урок зарваўшымся белафінскім бандытам і абараніць калыску рэвалюцыі".

Тут, на Карэльскім перашыйку, з поспехам перайшла ў наступленне наша 7-я армія, найбольш моцнае аб'яднанне ЛВА. Фінская пяхота адыходзіла, ухіляючыся ад буйных баёў.

Трэба заўважыць, што над планам фінскай кампаніі, бачна па ўжо выказаных вышэй прычынах, у штабе ЛВА думалі нядоўга. Ён быў просты і немудрагелісты, як штык "трохлінейкі".

Напэўна, пры распрацоўцы плана ў аснову браліся тыя абставіны, што карацейшы шлях па карце ад дзяржаўнай граніцы да Хельсінкі праходзіў менавіта тут, на ўзбярэжжы Фінскага заліва. Але гэта па карце. А на справе?

Можна задацца лагічным пытаннем: чаму не бралася ў разлік схаваная ў міжазер'і ў непраходнай балотнай багне вялізная сістэма магутных фінскіх умацаванняў, эшаланіраваная ў глыбіню на многія дзесяткі кіламетраў, якая наглуха перакрывала шлях у краіну? Больш вядомая як "лінія Манергейма", яна, па ацэнках спецыялістаў, ні ў чым не ўступала наяўным сусветным аналагам, у прыватнасці, нямецкай лініі Зігфрыда і французскай лініі Мажыно. Так чаму ж для галоўнага ўдару было выбрана гэта, гіблае ва ўсіх адносінах месца?

Паспрабую выказаць некалькі меркаванняў.

Па-першае, па разуменні Сталіна, ваяваць (калі ўжо ваяваць) трэба было з гучнай славай, так, каб дэманстрацыя сакрушальнай магутнасці Чырвонай Арміі прымусіла пачціва прымоўкнуць еўрапейскай сталіцы. Аднак акружэннямі і абходамі войск далёка не самай магутнай і шматлікай у Еўропе фінскай арміі, словам, разумнай і ўмелай тактыкай, такой славы не здабудзеш. А вось калі хвацкім таранам праламіць жалезабетонны панцыр Суомі, ды яшчэ зрабіць гэта ў той час, калі немцы і англа-французы нерашуча цягнуцца адзін супраць аднаго ў Еўропе, — гэта будзе ўражлівым і прымусіць "зняць капелюшы" і Лондан, і Парыж, і Берлін.

Па-другое, ні наркам абароны маршал Варашылаў, ні камандуючы групай ЛВА камандарм 1-га рангу Цімашэнка палкаводчымі талентамі, мякка кажучы, не валодалі. Часта для іх абодвух рашаючым аргументам у прыняцці таго або іншага рашэння станавілася... звычайная лінейка, пры дапамозе якой яны выводзілі на карце прамую лінію ад пункта А да пункта Б у напрамку галоўнага ўдару.

Зігзагі сталінскай дыпламатыі

Ну і, нарэшце, аб уплыве трэцяга фактару, як яго называюць, "чалавечага", гаварыць проста недарэчна. "Малай крывёю", магутным ударам на паверку аказалася не больш, чым фанфарным радком з бравай песні, ніяк не адпавядаўшай рэальнаму становішчу спраў. Салдацкая кроў заставалася ледзь ці не на апошнім месцы ў доўгай чарадзе "за" і "супраць". Пацвярджэнне таму — шматлікія эпізоды і фінскай, і Вялікай Айчыннай, калі ля "незнаёмага" пасёлка, на "безымяннай" вышыні пяхоту клалі ротамі і батальёнамі да апошняга чалавека. Ды і ці шмат магло каштаваць жыццё вясковага мужыка ў той час, калі раптоўна расстрэльваліся маршалы і камандармы!..

Ці існаваў у прынцыпе альтэрнатыўны план кампаніі? Так. Ён быў распрацаваны яшчэ ў пачатку трыццатых пад кіраўніцтвам маршала Тухачэўскага, як магчымы варыянт баявых дзеянняў супраць патэнцыяльнага праціўніка, якім тады імкліва станавілася Фінляндыя. План прадугледжваў хуткі перахват Фінляндыі ў самым вузкім месцы, у Паўночнай Карэліі, з наступным энергічным ударам на поўдзень і выхадам у тыл фінскіх умацаванняў на Карэльскім перашыйку. Аднак гісторыя распарадзілася інакш. Да таго часу, калі патэнцыяльны праціўнік стаў праціўнікам рэальным, прах ашальмаванага маршала ўжо ляжаў у зямлі, а гэты яго план, як зрэшты, і ўсе іншыя працы, стаў планам "ворага народа".

Войскам давялося дзейнічаць па іншай, ужо вядомай нам схеме, якая стала ў далейшым хрэстаматыйным сумным прыкладам.

Штаб Манергейма і фінская ваенная разведка змаглі разгадаць "аператыўную задуму" савецкага камандавання і павесці граматную контргульню. На напрамку нашага галоўнага ўдару фіны разгарнулі, бадай, лепшае, што было ў іх узброеных сілах — 5-ю палявую армію генерала Эстэрмана пры падтрымцы Аландскай армейскай групы.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Фінская — "зімняя" вайна

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

Нашы працягвалі наступаць, фіны — упарта абараняцца. Суцэльнага фронту як такога не існавала. Адна са стралковых дывізій 7-й арміі выйшла на подступы да горада Тэрыокі (зараз Зялёнагорск) і распачала тут цяжкі бой. Тэрыокі гарэў. Перад вачамі ўступаўшых у яго байцоў паўстала жудасная карціна хаосу і разбурэння. Тое, што ўцалела пасля штурмавога агню савецкай артылерыі, пры адступленні было падпалена фінскімі факельнымі камандамі. Мініравана было практычна ўсё, нават руіны.

Ці можна было хаця б падумаць, што ў гэтымператвораным у папялішча горадзе толькі што створаны новы ўрад Фінляндыі!

А маскоўскае радыё і газеты аб'явілі менавіта аб гэтым.

І зноў патрэбны тлумачэнні. Справа ў тым, што новы "прэзідэнт" Фінляндыі Отта Куусінен незадоўга да тэрыокскіх падзей меў гутарку са Сталіным, Молатавым і Мехлісам у Крамлі. Спачатку ён катэгарычна адмовіўся ўзначаліць новы "ўрад". Думаецца, што разумны і сумленны чалавек, Отта Вільгельмавіч Куусінен ад пачатку разумеў беспадстаўнасць гэтай авантуры. Да таго ж за доўгія гады работы сакратаром Выканкама Камінтэрна ён згубіў сувязі не толькі з фінскім народам, але і ў значнай меры з унутраным жыццём кампартыі краіны.

Аднак Сталін заставаўся непахісным у зробленым выбары — Куусінену прыйшлося здацца...

4 снежня Хельсінкскі ўрад Рысто Руці спрабаваў праз пасрэдства Стакгольма звярнуцца да савецкага ўрада з прапановай неадкладна спыніць ваенныя дзеянні і сесці за стол перагавораў. Перададзены праз савецкага паўпрэда ў Швецыі А.Калантай адказ ашаламіў Руці. Аказвалася, што СССР не толькі не знаходзіцца ў стане вайны з Фінляндыяй, а, наадварот, заключыўшы ваенны саюз, дапамагае фінскаму народу ў яго барацьбе за вызваленне Фінляндыі ад шайкі хельсінкскіх белабандытаў.

Гэты зігзаг сталінскай дыпламатыі даў свой плён. Менавіта тады зводкі інфармацыйных агенцтваў гаварылі аб тым, што фінскія салдаты на фронце атрымалі загад-закліканне стаяць насмерць. Менавіта з гэтага дня зводкі з фронту ўсё часцей пачынаюць вызначаць супраціўленне фінскай арміі як "лютае", "адчайнае", "раз'юшанае".

Між тым ваенны саюз на тое і саюз, што мае на ўвазе ўдзел у ім хаця б двух саюзнікаў. І гэты саюзнік быў створаны, што называецца, з паветра. У Ленінградзе пачаў фарміравацца Першы Фінляндскі корпус, ядро якога склалі інгерманландцы-фіны, ураджэнцы Карэліі і поўначы Ленінградскай вобласці. Адзяваць салдат "незалежнай" арміі ў чырвонаармейскую форму паказалася пераборам нават Сталіну. Фінскай жа ў такой колькасці проста не было. Што рабіць? Рашэнне знайшлося нестандартнае: з захопленых у верасні пад Беластокам пакгаўзаў у Ленінград самалётамі тэрмінова перакінулі вялікую колькасць польскай армейскай формы. Славутыя польскія канфедэраткі заменены шапкамі, спораты шаўроны з белакрылым арлом — і вось ужо фінскія валанцёры з песнямі маршыруюць па Ленінградзе ад Дварцовай плошчы да Фінляндскага вакзала. Корпус бераглі ад баёў — ён прызначаўся для ўрачыстага ўступлення рэвалюцыйных фінскіх войскаў у Хельсінкі.

Гэтага не атрымалася. Корпус, які так і не панюхаў пораху за ўсю вайну, спыніў існаванне разам з урадам Отта Куусінена, які заявіў аб сваім самароспуску за некалькі дзён да заканчэння ваенных дзеянняў.

8 снежня пастаянны прадстаўнік Фінляндыі ў Лізе нацый зрабіў надзвычайную заяву адносна таго, што яго краіна падверглася неправакаванай агрэсіі з боку СССР. "Савецкі Саюз, — заявіў прадстаўнік, — парушыўшы Дагавор аб ненападзе і мірным уладжванні канфліктаў, атакаваў Фінляндыю на ўсім працягу граніцы. Апрача атакі пагранічных раёнаў, ён падверг бамбардзіроўцы з паветра адкрытыя фінскія гарады, у выніку чаго ёсць ахвяры сярод мірнага насельніцтва..."

У назначаны для заслухоўвання бакоў дзень савецкі прадстаўнік на пасяджэнне Лігі нацый не з'явіўся. Вынік вядомы. СССР большасцю галасоў выключаўся з членаў Лігі.

І вось вынік — 272 тысячы забітых, раненых і абмарожаных

Справы на фронце складваліся дрэнна. Фінская абарона мацнела, наступленне савецкіх войск выдыхалася. Ударылі траскучыя, рэдкія нават у гэтых суровых паўночных лясах маразы. Ва ўмовах наступлення яны аказаліся лютым ворагам. Мерзла ўсё: ператваралася ў ледзяную каросту артылерыйская змазка, бохан хлеба станавіўся камянём, рукі прыліпалі да металу. Пра людзей і гаварыць не прыходзіцца: шынель ад такога марозу — не ахова!.. Былі, праўда, і паўкажушкі, былі кажушкі, але мала, у асноўным у артылерыстаў. Ды і нязручныя яны — салдат у кажусе, як мяшок, — нязграбны, непаваротлівы. Іншая справа фіны! Іх брыгады і батальёны былі падрыхтаваны да "палярнай" вайны вельмі добра. Шарсцяная бялізна, світэры, тоўстыя ватныя штаны, боты на футры, доўгавухія аўчынныя шапкі — усё цёплае, лёгкае, зручнае. Кожны салдат забяспечаны белым маскхалатам, лыжамі са славутай карэльскай бярозы. Да слова, на лыжы станавілі літаральна ўсё: абозныя павозкі, кулямёты, лёгкія гарматы, санітарныя фургоны. Усё гэта ва ўмовах баёў у заснежаных паўночных лясах дазваляла бясшумна і вельмі хутка манеўраваць значнымі сіламі. Істотна горш абстаялі справы з цяжкім узбраеннем: пры нядрэннай артылерыі адчуваўся недахоп танкаў і баявых самалётаў. Манергейм меў некалькі дзесяткаў старых французскіх танкаў "Рэно" і нязначную колькасць самалётаў, у асноўным біпланаў устарэлых англійскіх, французскіх і італьянскіх марак. Ды яшчэ Гітлер, яўна для дэманстрацыі сваіх "сімпатый" да Масквы, паднёс сюрпрыз учарашняму саюзніку: 30 новенькіх італьянскіх знішчальнікаў "Фіат", адпраўленых фінам па ўказанні Мусаліні, былі інтэрніраваны на тэрыторыі Германіі, так і не трапіўшы да атрымальніка.

Да канца снежня наступленне савецкіх войск канчаткова застапарылася. Лінія фронту на Карэльскім перашыйку практычна стабілізавалася ў 50—70 кіламетрах на паўночны захад ад старой граніцы.

З Масквы дамагаліся прасоўвання наперад. Прасоўвання, чаго б гэта ні каштавала: за наступленнем Чырвонай Арміі пільна сачыла ўся Еўропа. І наступаўшыя дывізіі рабілі ўсё, што маглі, праяўлялі салдацкую мужнасць і ратную доблесць.

Трагедыя савецкай воінскай групоўкі заключалася ў тым, што лёс дзесяткаў тысяч байцоў быў давераны такім "стратэгам", як Цімашэнка, Мехліс, Варашылаў, Жданаў (былы член Ваеннага савета). Іх бяздарнасць, жорсткасць, якая выдавалася за цвёрдасць, недаацэнка праціўніка аплачваліся крывёю тысяч салдат і камандзіраў. Асабліва шмат было параненых і абмарожаных. Адбілася пасрэдная падрыхтаванасць санітарнай і аўтамабільнай службаў. Здаралася, што з-за немагчымасці хутка вывезці раненых у тыл яны замярзалі насмерць або паміралі ад страты крыві. У той час, калі фіны без асаблівых праблем вывозілі сваіх раненых на хуткіх санях, нашы маламоцныя санітарныя "ЗІСы" натужліва буксавалі ў глыбокім снезе.

Адзіна надзейным сродкам ад марозу аказаўся спірт. Месца нараджэння славутых франтавых "наркамаўскіх ста грамаў" — менавіта фінская вайна. Снайперам наогул давалі па цэлай бутэльцы. Снайперская дуэль — паляванне. Паляванне адзін на аднаго двух трэніраваных, падрыхтаваных стралкоў, патрабаваўшае часта шматгадзіннага ляжання ў снезе без шораху і руху.

З фінскімі снайперамі, якія наносілі адчувальны ўрон пяхоце, давялося сутыкнуцца з першых жа дзён ваенных дзеянняў. За ўпадабаную манеру весці агонь з дрэў нашы байцы называлі іх "зязюлямі". Падчас, пачаўшы "кукаваць", такая зязюля прымушала залегчы ў снезе цэлую роту. Паспрабуй, здагадайся, адкуль б'е снайпер — лес вялікі, і гулкае рэха выстралаў, якое гучала сярод скалаў і дрэў, толькі яшчэ больш заблытвала шлях да "гнязда". У савецкай пяхоце знайшліся таёжныя паляўнічыя — сібіракі, якія і прыдумалі эфектыўны спосаб барацьбы з ляснымі снайперамі. На дапамогу прыйшлі сабакі. Пушчаная наперадзе лайка, бясстрашна лавіруючы паміж снежнымі фантанчыкамі куль, упіралася пярэднімі лапамі ў ствол і моцна лаяла. Гэта азначала — наверсе вораг. Сасну тут жа бралі ў апрацоўку два-тры ручных кулямёты і прашывалі густую крону да сантыметра.

Напярэдадні новага, 1940, года Сталін на экстраным ваенным савеце патрабаваў дамагчыся рашучых поспехаў у самы бліжэйшы час. Кожны новы дзень вялых перастрэлак, разведак боем, артылерыйскіх дуэлей наносіў адчувальны ўрон прэстыжу і аўтарытэту Чырвонай Арміі.

Пачынаецца тэрміновая перакідка дывізій з унутраных акруг — Кіеўскай, Харкаўскай. У раскіслай кашы ўкраінскай зімы апранутыя ў шынелі і пілоткі маршавыя роты ў аўральным парадку грузілі ў цяплушкі, туманна абяцаючы: "З зімнім рэчавым забеспячэннем разабрацца на месцы". Аднак на месцы, як правіла, станавілася ўжо не да таго: жорны вайны патрабавалі ўсё больш і больш чалавечага матэрыялу.

І вось пасля Новага года баявыя дзеянні аднавіліся. Натуральна, адразу ж узраслі страты. І як! Палявыя шпіталі не спраўляліся з патокам раненых. На дапамогу прыйшоў Ленінград, у хуткім часе, урэшце, захліснуты гэтым патокам. Цяжкія страты неслі і фіны. Гора ў тысячах казённых канвертах разляталася далёка па абодва бакі лініі фронту. А якімі, скажыце, палітычнымі або ваеннымі дывідэндамі можна змерыць гора маці, страціўшай адзінага сына?

Галоўнакамандуючы фінскай арміяй маршал Карл Густаў Манергейм быў цвёрдым і стрыманым чалавекам. Будучы даўнім і перакананым антыкамуністам, ён ніколі не апускаўся да пячорнага нацыяналізму, да нянавісці да рускіх як да народу. Мабыць, гэтая якасць у яго выпрацавалася за доўгія гады, праведзеныя на расійскай ваеннай службе. Фінскі барон быў не апошняй фігурай у колах царскага генералітэту. Ён даслужыўся да эпалет генерал-лейтэнанта, камандаваў адной з лепшых у рускай арміі кавалерыйскай дывізіяй. Бачна, дзякуючы сваёй адданасці і стараннасці Манергейм быў заўважаны імператарам Мікалаем і наблізаны да двара. Ён не адносіўся да таго тыпу людзей, якія ў залежнасці ад палітычнай кан'юнктуры мяняюць свае прыхільнасці, як пальчаткі: на працягу ўсёй "зімняй" вайны на стале галоўнакамандуючага ў яго стаўцы ў Мікелі прастаяла фатаграфія з дароўным надпісам і прыпіскай, зробленай рукой маршала: "Гэта мой гасудар". Пагадзіцеся, ва ўмовах вайны з Расіяй гэты ўчынак раздражняў у афіцыйным Хельсінкі многіх.

Стары служака вельмі добра ведаў рускага салдата: яго самаадданую стойкасць у абароне, узаемавыручку ў баі, нястрымны націск і адвагу ў наступленні. І галоўным контраргументам ён выставіў тую магутнейшую сістэму фартыфікацыйных збудаванняў на Карэльскім перашыйку, якая атрымала яго імя.

Што ж уяўляла сабой гэта "фінская крэпасць"? Подступы да першай лініі былі прыкрыты глыбокім перадпольем, шчодра насычаным дзотамі, засекамі, заваламі,міннымі палямі. Фіны ўзарвалі практычна ўсе масты праз камяністыя лясныя рэкі і вузкія гарлавіны азёр. Інжынернае ўмацаванне ў спалучэнні з балотамі, вузкімі дэфіле азёр рабілі гэту мясцовасць цяжкапраходнай для наступаючых.

Кожны вузел супраціўлення абараняўся палявой і казематнай артылерыяй і пяхотай сілаю да двух егерскіх батальёнаў. Звычайна вузел з'яўляўся няправільным прамавугольнікам у чатыры кіламетры па фронце і два кіламетры ў глыбіню. Ён налічваў да трыццаці доўгачасовых агнявых кропак (дотаў), якія складалі яго бетонны касцяк. Прамежкі паміж дотамі былі запоўнены разгалінаванай сеткай траншэй, акопаў і хадоў зносін, прыкрытых зноў жа засекамі, ляснымі заваламі, супрацьтанкавымі "воўчымі ямамі" і складанай сістэмай інжынерных загарод. Да прыкладу, адзін з дотаў меў перад фронтам 45 радоў калючага дроту. Прама ў гэтым драцяным полі было раскідана ў шахматным парадку дванаццаць радоў супрацьтанкавых бетонных надоўбняў. Малюнак давяршала "асарці" з соцень супрацьтанкавых і супрацьпяхотных мін. Кожны дот меў баявыя казематы, арсенал, калідоры са спускамі ў казарму, электрастанцыю, машыннае аддзяленне, афіцэрскі пакой, кухню, прыбіральню, лазы ў бранякупал. Доты былі разлічаны нават на прамое пападанне гаўбічных снарадаў.

Выходзіўшыя ў тыл адсечныя пазіцыі праз пяць кіламетраў злучалі галоўную паласу абароны з паласой тактычных рэзерваў. Яна мела 39 дотаў і 178 дзотаў з той жа сістэмай палявога запаўнення.

Яшчэ праз сем кіламетраў ляжала трэцяя лінія абароны, якая складалася з чатырох вузлоў супраціўлення.

І, нарэшце, у непрыступную крэпасць быў ператвораны Віïпуры (Выбарг). Фіны фактычна зрабілі з яго асабліва магутны ўмацаваны раён. Апорнымі пунктамі сталі грамадскі дом, муніцыпалітэт, могілкі, іпадром. Горад ператварыўся ў велізарнага жука, пакрытага жалезабетонным панцырам. У выпадку асаблівай неабходнасці абарона ўзмацнялася затапленнем тэрыторый к усходу ад яго шляхам узрыву плаціны Сайmaанскага канала.

Прадугледжана было, здавалася, усё аж да мініравання льдоў Выбаргскага заліва. І ўсё-такі лінію Манергейма прарвалі!..

Прарвалі менавіта ў лоб, растапліваючы крывёю льды балот і азёраў, перасягаючы мяжу чалавечых магчымасцей.

Адзін з фінаў, які ўдзельнічаў у гэтай бітве, успамінаў: "Спачатку некалькі гадзін біла ваша артылерыя. Гэта быў сапраўдны ад, быццам усе чэрці разам павылезлі з балот. Нам пашанцавала — мы адсядзеліся ў каземаце, а ад другога ўзводу, які не паспеў пакінуць траншэю, засталося шэсць чалавек. А потым ланцугамі пайшла ваша пяхота. Яна іша так густа, што мы не паспявалі перазараджаць стужкі. Ствол раскаляўся дачырвана — і, ніводная куля не ляцела міма цэлі. А вашы салдаты па штабелях трупаў працягвалі паўзці наперад. Потым зноў падымаліся з вінтоўкамі. У поўны рост. З аднымі вінтоўкамі. Гэта было дзікім вар'яцтвам. Наш унтэр сказаў: "Яны чартоўскі храбрыя хлопцы, але ў іх там наверсе хтосьці, бясспрэчна, звар'яцеў".

Нарэшце справа скранулася з мёртвай кропкі. Цаной тытанічных намаганняў, нябачнага гераізму салдат і камандзіраў галоўная паласа фінскай абароны была прарвана. 7-я і 13-я арміі працягвалі развіваць наступленне, спатыкаючыся аб доты і ўмацаваныя агнявыя пазіцыі.

Трэба сказаць, што фіны здаваліся ў палон крайне рэдка. У асноўным іх бралі не па добрай волі — або раненых, або заставшы знянацку. У карысць гэтага гаворыць хаця б той факт, што за ўвесь час ваенных дзеянняў у савецкім палоне аказалася менш адной тысячы фінскіх салдат і афіцэраў. А іншы раз пры допыце палоннага фінскага салдата, да здзіўлення прысутных, выяўлялася, што ён... ледзь-ледзь гаворыць па-фінску!

Высветлілася, што ў вучэбных лагерах фінскай арміі шмат іншаземцаў. Гэтыя добраахвотнікі прыбывалі ў Фінляндыю з усіх краін Еўропы. Быў нават адзін грамадзянін Партугаліі. Але больш — скандынаваў — шведаў, нарвежцаў. Шведаў наогул набралася цэлая стралковая брыгада, колькасцю больш васьмі тысяч штыкоў. Камандаваў ёю генерал Ландэр.

Што прывяло сюды, у заснежаную Фінляндыю, гэтых людзей з розных куткоў свету? Былі тут і "джэнтльмены ўдачы", і шукальнікі ваенных прыгод. Але ёсць звесткі, што былі і валанцёры, зусім нядаўна ваяваўшыя ў іспанскіх інтэрбрыгадах...

...У Лапландыі, на паўночным участку савецка-фінскага фронту, фактычна ўсім кіраваў былы ў той час начальнікам Палітычнага ўпраўлення РСЧА армейскі камісар 1-га рангу Мехма. Гэты, што называецца, да мозгу касцей аддадзены Сталіну чалавек лічыўся ў арміі "шэрым кардыналам". Яго, жорсткага і запальчывага чалавека, аднаго з галоўных арганізатараў рэпрэсій сярод вышэйшага каманднага саставу РСЧА, шчыра пабайваліся нават камандармы. Яго ўмяшанне ў кіраванне войскамі часцей за ўсё было згубным...

Па яго ўказанні паўночная групоўка войск прыйшла ў рух. 44-я стралковая дывізія, будучы на вастрыні ўдару, пасля кароткага бою прарвала фінскую абарону і пачала хуткае прасоўванне наперад. Між тым фінам энергічнымі флангавымі ўдарамі ўдалося закрыць за ёй праход, адрэзаўшы такім чынам дывізію ад асноўных сіл.

Некалькі дзён у лютую сцюжу ў поўным акружэнні вялі найцяжэйшыя баі часці дывізіі на прарыў. Нарэшце гэта ўдалося. Але якой цаной! Вось вытрымка з тэрміновай тэлеграмы Мехліса Сталіну: "...44-я дывізія пакінула праціўніку 79 гармат, 37 танкаў, 130 станкавых кулямётаў, 150 ручных кулямётаў, 6 мінамётаў, 150 аўтамабіляў, усе радыёстанцыі, увесь абоз. З акружэння выйшла толькі палова асабовага саставу, прычым да 40 працэнтаў без зброі. Раненых і абмарожаных — 1057 чалавек. Фактычна ад дывізіі засталіся толькі артполк і медсанбат..."

Над камандаваннем дывізіі Мехліс арганізаваў паказальны ваенна-палявы суд. Пасля пяцідзесяціхвіліннага разбору камандзір дывізіі палкоўнік Вінаградаў, начальнік штаба палкоўнік Волкаў і начальнік палітаддзела палкавы камісар Пархоменка былі расстраляны перад строем...

28 лютага супраціўленне фінаў на лініі Манергейма спынілася.

Раніцай 13 сакавіка паў Выбарг.

У гэты ж дзень роўна ў дванаццаць гадзін замоўклі пушкі. Вайна закончылася.

Па ўмовах міру Фінляндыя пазбаўлялася ўсяго Карэльскага перашыйку, Выбарга, Сартавалы, шэрагу тэрыторый у паўночнай Карэліі. Да СССР поўнасцю адышлі паўвостравы Рыбачы і Сярэдні.

Чаму ж менавіта тады, у пачатку сакавіка, ваюючыя бакі прыйшлі да вываду аб неабходнасці заключыць мір?

Перад Чырвонай Арміяй, якая толькі што прарвала лінію Манергейма, шлях на Хельсінкі, здавалася, быў адкрыты. Аднак у Еўропе бачна ўзнімалася хваля незадавальнення апошнімі падзеямі і прасоўваннем савецкіх войск. Больш таго, стотысячны англа-французскі экспедыцыйны корпус быў гатовы высадзіцца ў фінскіх партах па першым звароце ўрада. Далей. Нашы страты былі страшэннымі: больш 272 тысяч забітых, раненых і абмарожаных. 17 тысяч ваеннаслужачых прапалі без весткі... Цяжкімі былі і страты Фінляндыі: 25 тысяч толькі забітых, не лічачы раненых, — страшная лічба для яе невялікага чатырохмільённага народа! Апрача таго, працягваць баявыя дзеянні з дапамогай французаў і англічан на справе азначае ператварыць краіны ў тэатр ваенных дзеянняў новай сусветнай вайны. Тады, у сакавіку, у Хельсінкі гэтага вельмі баяліся...

"І калі б не "зімняя вайна", у якой мы страцілі дзесятую частку тэрыторыі, Фінляндыя, мабыць, не стала б саюзніцай Гітлера ў сорак першым, аддаўшы перавагу нейтралітэту "шведскага варыянту", — лічыць прафесар Хельсінкскага універсітэта Юкка Невакіні, — фінская армія рушыла ў тое лета толькі забіраць адабранае".

Хто ведае, хто ведае... Хаця з паважаным прафесарам можна паспрачацца: як вядома, у сорак першым фінскія часці, дайшоўшы да старой граніцы, не задумваючыся перайшлі яе, акупіравалі амаль усю Карэлію, занялі ўжо ніколі не быўшы фінскім Петразаводск і былі поўныя рашучасці рушыць далей, на Котлас і Волагду. Бязглуздыя ідэі наконт "граніцы на Урале" зноў былі выцягнуты на свет божы з пыльных куфраў.

"Зімняя" вайна сёння ў Фінляндыі не забыта. Аб ёй па-ранейшаму гавораць, пішуць, спрачаюцца. І з новай сілай цікавасць да падзей той далёкай зімы праяўляецца зараз...

ГРУЗОПЕРЕВОЗКИ

Фирма	Лицензия №	Марка а/м	Дальность	Цена	Тоннаж	Особенности. Тип кузова	Телефон
"МАНТРАНС"	АЕ1-1020 от 21.07.97 по 20.07.2002	МАН 14-192	РБ, СНГ	от 0,20$	до 7 т, 32 м³	Фургон, изотерма	(017) 211-58-31, 259-08-82, сотовый 8-029-276-82-21
	Все транспортные средства имеют санпасторта, форма оплаты любая, постоянным клиентам предоставляются скидки	МАН 16-240	РБ, СНГ	от 0,20$	до 7 т, 33 м³	Тент	
		Мерседес 1424	РБ, СНГ	от 0,24$	до 12т, 50 м³	Тент, изотерма	
		МАН 19-361	Регион любой	от 0,45$	до 20т, 82 м³	Тент	
		МАН 15-240		от 0,45$	до 14т, 120 м³	Тент	
		МАН	СНГ, В. Европа, РБ	от 0,50$	до 20т, 70 м³	Рефрижератор	
Ч/П Пригожий	АЕ1-1765 от 20.04.98 по 2003	ГАЗ 63	Минск, СНГ, РП	от 0,10$	до 2т, 12 м³	Металлич. фургон, санпаспорт	(017) 264-29-05
		VW		Хорошая	до 1 т, 6 м³	Санпаспорт, 2 места	
Ч/П	АЕ1-1855 от 2.04.98 по 2003	ИВЕКО 95 г.вып.	СНГ	от 0,14$	до 2т, 12 м³	Цельный, металлический, 2 места	(017) 239-48-74, 8-029.477 47-52
ООО "Аклеон"	АА1-4579 от 28.01.98 по 27.01.2003	Евромашины	Минск, РБ, СНГ, Европа	Дог.	1-20т, 1-100м³	Тент, металлич. фургон, TIR, CARNET	(017) 262-93-61, 253-90-56
ПКОО "Поркко"	АА1-4580 от 20.01.98 по 19.01.2003	МАЗ 64229	СНГ	0,40$	20т, 68 м³	Тент	(017) 253-66-35, 253-98-34
		Рено-траффик		0,16$	1,5т, 8 м³	Цельный, металлический	
		Мерседес		Хорошая	7т, 30 м³	Тент	
Тимур	АЕ1-0208 от 26.03.96 по 28.03.2001	Мерседес	В.Европа, Балтия, СНГ, РБ	Дог.	3-6т, 30 м³	Тент, фургон, TIR	(017) 256-27-24
Инесса	Г-9030 от 10.10.94 по 9.10.99	Любая	Регион любой	Дог.	От 1 до 23т	Тент, рефрижератор	(017) 210-22-85, 51-76-04 пейджер 211-00-00 аб. 80055
Организация	АА1-1993 выд. 10.01.97 до 2002	ИФА-50	Снг, Европа, Прибалтика	Дог.	до 8т, до 43 м³	TIR	(017) 286-88-25, пейджер 211-00-00 аб. 70613
		Ивеко 4910	Снг, Европа, Прибалтика	Дог.	2,5т, 15 м³		
АМИР	АЕ1-0775 от 14.04.97 по 13.04.2002	Форд-Транзит	СНГ, Европа, РБ	от 0,20$	1-3т, 8-20м³	TIR, прицеп, перевозим автомобили	(017) 222-23-02
Т.Е.В.	Г1-2486 от 7.04.95 по 6.04.2000	МАЗ	СНГ	от 0,4	20т	Тент	(017) 273-99-72, 273-99-42
		Газель			1,5т		
Беларуская Грамата	Г1-3292 от 29.05.95 по 28.05.2000	Мерседес 814	СНГ, Литва	от 0,15	до 1-5т, 9-28 м³	2 спальника	(017) 256-66-34, 243-18-18
		Люблин			от 1-3т, до 20 м³	Тент	
		ЗИЛ 5301					
ИП "Автоград"	АКА1-0307 от 28.09.98 до 2003 АА1-5550 от 18.05.98 до 2003	Мерседес-310D	РБ, СНГ, Европа	Дог.	1,5, 11 м³	12 пассажиров	(017) 254-72-21, 236-99-43
		VW LT-35	РБ, СНГ, Европа	от 0,2	1,5т, 11 м³	12 пассажиров	
Данэкс-М	АА1-5129 от 20.03.98 по 19.03.2003	Мерседес-407D	город, РБ, СНГ	от 0,15	2т, 10 м³	Фургон	(017) 252-25-87, 252-96-79, вечером 248-96-23
		МАЗ-5337	город, РБ, СНГ	от 0,28	8-15т, 21-44 м³	Тент	
АСКЕНТ	АЕ1-0244 от 29.04.96 до 2001	Мерседес-407	СНГ, Европа, РБ	от 0,18	2,5т, 10 м³	Фургон, TIR	(017) 251-42-23, 271-69-56
"МАЛЬВИНА"	АЕ5-0062 от 07.12.1995 по 2000	МАЗ, МАН, Скания	СНГ, Европа, РБ	Дог.	от 5 до 20т	Тенты	(01513) 2-12-72
ОРГАНИЗАЦИЯ	Г-14589 от 23.08.95 по 2000	СеперМАЗ	СНГ	Дог.(Б/Н)	20т, 68 и 82 м³	Тент	(017) 213-62-89
Евротехтранс	Г1-6389 от 11.10.95 по 2000	МАН 14192	СНГ, Европа, РБ	Дог.	8т, 21-35 м³	Тент, TIR	(017) 236-70-61 пейджер 249-00-00 аб. 2825
		IVEKO 24036			20т, 82 м³	Рефрижератор, пневмоTIR	
		IVEKO 19036			24т, 82 м³	Тент, пневмоTIR	
Ч/П	АА1-5580 от 22.05.98 пго 2003	ИФА	СНГ, РБ	Дог.	5т, 19 м³	Тент	(017) 286-66-95
ИНТЕРСТАЛЬ	АА1-6822 от 17.12.98 по 2003	ЗИЛ-4331	Минск, РБ	Дог.	до 7 тон	Бортовой	(017) 210-51-17, 210-51-26, 210-51-35
РОДНИК	АА1-1414 от 16.09.96 по 2001	Мерседес	СНГ	Дог.	8-24т, до 80 м³	Тент, рефрижератор	(017) 544-50-88, 544-50-86
"ПРАГОТ"	АА1-6969 от 03.02.99 по 2004	Разные	СНГ, РБ	Дог.	20т, до 82 м³	Тент	(017) 226-32-45, 226-32-89, 272-24-90
Ч/П	АА1-5576 от 22.05.98 по 2003	КаМаз	СНГ, РБ	Дог.	10-20т, 30-50 м³	Тент	(017) 257-00-75
Ч/П	АЕ5-0859 от 10.04.98 по 2003	МАЗ 54323	СНГ, в. Европа, Балтия	Дог.	до 20т, 82 м³	Тент, TIR	(8-01596) 20196, 21155
Ч/П	АА1-5581 от 23.03.98 по 2003	Мерседес-1313	СНГ, РБ	от 0,20	до 7т, 37 м³	Фургон	(017) 274-76-56, 260-22-00
Ч/П	АА1-6149 от 19.08.98 по 2003	МАН 14192	СНГ, РБ	от 0,20	8т, 21-35 м³	Фургон (сан. паспорт)	(017) 238-57-24
ТАУП-М	АА1-5576 от 22.05.98 по 2003	Газель	СНГ, РБ	от 0,1	1,5т	Тент	(017) 285-49-69, 249-82-02
СКАНЭКС	ААА!-от 4.11.95-по 2000 Г-10158 от 9.12.94 по 11999	Мерседес	Зап.Европа	Дог.	20-24т	Тент 82-90 м³, пневмоподвеска	(172) 216-21-43, 224-82-67 276-32-57 (сотовый)
		ДАФ	Страны Скандинавии	Дог.			
		Скания	С.Петербург (попутно)	Дог.			
БЕОР	АА1-5314 от 11.04.98 по 2003	МАЗ	СНГ, РБ	от 0,22	14т	Прицеп-площадка 12м	(8-01777) 5-09-81, 5-47-05
Ч/П	АА1-5576 от 22.05.98 пго 2003	ЗИЛ	СНГ, РБ	Дог.	5т, 18 м³	Тент	(017) 215-06-96
Ч/П	АА1-7160 до 2004	VW, ГАЗ	СНГ, РБ, Минск	от 10	1-2т, 5-12м³	Метал. фургон, сан. паспорт (2 места)	(017) 264-29-05
Ч/П	АА1-5580 от 22.05.98 пго 2003	207	СНГ, РБ, РП, Минск	Дог.		Фургон	(017) 285-35-70
ЗАО "АРКО"	АЕ-50672 до 2000 г.	МАЗ+МАЗ9758	СНГ, в. Европа	Дог.	82 м³	Пневмо	(8-01561) 45-533
		КАМАЗ+ОДА39786	СНГ		19т	Рефрижератор	(8-01561) 44-424

"Новае кіно Тайваня"

10 мая ў Мінску адкрыўся фестываль тайваньскіх фільмаў "Новае кіно Тайваня", арганізаваны беларускай асацыяцыяй "Кінаклуб" пры садзейнічанні прадстаўніка Тайбэйскай гандлёва-эканамічнай місіі ў Мінску Туана Пэй-Луня. "Асноўная мэта фестывалю, — гаворыцца ў пісьмовым звароце адносна гэтага спадара Пэй-Луня, — паказаць нашым беларусім сябрам сучаснае тайваньскае кіно і дапамагчы ім даведацца больш аб нашай культуры і мастацтве".

На фестывалі, які працягнецца да 17 мая, будуць прадстаўлены пяць фільмаў: "Сёння ніхто не пойдзе дадому", "Віхурыцца барвовы пыл", "Трапічныя рыбкі", "Пыл мітуслівага жыцця" і "Анемічная кветка". Паказ карцін будзе праходзіць у тэатральнай зале Палаца культуры прафсаюзаў.

Як адзначыў у сваім артыкуле, прысвечаным кінематаграфіі Тайваня, вядомы расійскі кінакрытык С.Торапцаў, ужо напачатку 80-х гадоў сталі з'яўляцца творы новай генерацыі, яшчэ кантынентальнай па сваім паходжанні, але ўжо тайваньскай па адукацыі і выхаванні. У традыцыйным кітайскім кіно, якое было асноўным выказнікам аўтарскай думкі і ідэі, акцэнт перанесены з сюжэту і тэмы на фабулу і інтанацыю; самамэтай станавіліся не падзеі, а псіхалагічная аснова дзеяння. Так пачалося новае кіно Тайваня, і крытыкі рэзюміравалі, што з'явілася мастацтва, якое стаіць на вялікай адлегласці ад звыклай кінематаграфіі. Слабасцю "новага кіно", на думку кінакрытыкаў, стала яго элітарнасць, грэбаванне звыклымі глядацкімі звычкамі; сіла ж заключаецца ва ўздзеянні на кансерватызм успрымання, у фарміраванні новага гледача.

Марыя ПЯТРОВА, БелаПАН.

Продолжается следствие по факту обнаружения в Гомельской области 16 противопехотных мин

Петриковский отдел Управления КГБ по Гомельской области продолжает следствие по факту изъятия во дворе дома управляющего отделения местного совхоза "Мышанский" 16 противопехотных осколочных мин.

Уголовное дело было возбуждено в конце апреля. Установлено, что управляющий названного отделения Георгий Попок в бытность работы обыкновенным трактористом нашел мины в 1977 году при заготовке глины близ деревни Мышанка. Находку он припрятал, сложив мины в молочный бидон, однако утверждает, что продавать их не собирался. В то же время, Г.Попок не посчитал необходимым избавиться от трофея, хотя и безопасного (у мин не было взрывателей). По словам директора совхоза "Мышанский" Владимира Пограновского, Г.Попок был толковым управляющим, и как к работнику он не имел к нему претензий. Однако из-за этого случая директор совхоза считает, что, скорее всего, ему придется изменить свое мнение к подчиненному.

Ирина МАКОВЕЦКАЯ.

Белавежская пушча рыхтуецца да святочных мерапрыемстваў у сувязі з 60-годдзем з дня прысваення ёй статуса запаведніка

Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара парку Міхаіла Жураковіча, урачыстыя мерапрыемствы з гэтай нагоды запланаваны на 25 снежня, аднак ужо зараз у запаведніку пачалася рэканструкцыя вальераў, якія за 25 гадоў выкарыстоўвання маюць непрыглядны выгляд. Праект рэканструкцыі прадугледжвае таксама павелічэнне колькасці вальераў, пасля чаго наведвальнікі Белавежскай пушчы змогуць убачыць у іх мноства рэдкіх жывёл — напрыклад, лань, якая знікла з беларускай часткі пушчы яшчэ да пачатку другой сусветнай вайны. Адноўленым прадстане да юбілейных дней і Музей прыроды: яго экспазіцыі стануць панарамнымі, а колькасць экспанатаў фаўны і флоры наблізіцца да тысячы адзінак.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Среда, 12 мая

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь!
07.00 Новости.
07.10 Доброе утро, Беларусь!
08.00 "Алло, "Событие".
08.40 Потребительская корзина. Социально-экономическая программа.
09.00 Новости.
09.10 ТВ — школе. Белорусская литература. 6-й класс. В.Короткевич. "Земля под белыми крыльями".
09.40 Видеокурс английского языка. Передача 60-я, заключительная.
10.05 Программа по письмам телезрителей "Земляки".
11.00 Новости.
11.10 Новые имена.
11.20 Телесериал "Ветер в спину" (Канада).
12.05 Компьютерный полигон.
12.25 Зорная ростань. Телеконкурс молодых артистов эстрады.
13.00 Новости.
13.15 Видимо-невидимо.
14.25 Ток-шоу "Карамболь".
15.00 Новости.
15.10 Сериал для детей "Боишься ли ты темноты?" (Канада). 2-я с.
15.35 "5 х 5". Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
16.05 Мультфильмы.
16.35 "Куда пойти учиться?" Средние специальные учебные заведения Республики Беларусь.
17.00 Новости (с сурдопереводом).
17.15 "А музыка звучит..." Концерт артистов российской эстрады.
17.35 "Макаенка, 9". Информационно-аналитическая программа по письмам зрителей.
18.05 Телесериал "Ветер в спину" (Канада).
18.50 Новые имена.
19.00 Новости.
19.15 "Сегодня с вами..." Заведующий отделением пластической хирургии Клинического центра пластической хирургии и медицинской косметологии Жанна Романова.
19.40 Международные спортивные новости.
20.00 Добрый вечер, Беларусь! В программе: "Разговор в прямом эфире", "Что делать?", журнал для женщин "Кошки".
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.40 Событие.
22.00 В.Талызина в х/ф "Непрофессионалы" ("Казахфильм").
23.05 Криминальная хроника.
23.10 Белорусский хит-парад.
23.15 Королевская охота.
23.45 Новости.
23.55 "Крок-шутка". Фестиваль КВН "Славянский базар" (г.Рязань).
00.25 Темная комната. "Незаконно осужденный".

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
08.15 Сериал "Во имя любви".
09.15 Тема.
10.10 В мире животных.
10.50 Домашняя библиотека.
11.15 Программа "Вместе".
14.15 Сериал "Космическая полиция".
14.45 Классная компания.
15.00 Зов джунглей.
15.30 ...До шестнадцати и старше.
16.00 Сериал "Во имя любви".
17.15 Маски-шоу.
17.45 Здесь и сейчас.
18.10 Человек и закон.
18.50 Сериал "Сегун".
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.45 Хоккей. Чемпионат мира. Полуфинал. Передача из Норвегии.
22.25 Однако.

РТР
06.00 Доброе утро, Россия!
06.20 "У всех на устах".
06.45 Телеигра "Программа передач".
08.15 "Дежурная часть".
08.45 "Товары — почтой".
09.10 Сериал "Миледи".
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.30 Вести.
15.20 "Музыка, музыка..."
15.30 Сериал "Первые поцелуи".
16.30 Башня.
17.00 "Гомеопатия и здоровье".
17.05 Сериал "Угрюм-река".
18.30 "Устами младенца".
19.40 Подробности.
19.50 Сам себе режиссер.
20.25 Футбол без границ.
20.50 Финал Кубка УЕФА.
23.15 "Дежурная часть".
00.00 Автошоу.
00.30 "Магазин на диване".

Культура
07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры.
07.25 Р.Вагнер. Увертюра к опере "Тангейзер".
07.40 Д/ф "Все впереди", "Осенний свет".
08.30 Цветы на камень Мандельштаму.
09.25 Сериал "Берега".
10.40 "Царица муз и красоты".
11.40 После новостей...
12.00 "Пикассо и танец". "Гранд-опера".
13.45 "Страх". Страницы романа Ю.Домбровского "Факультет ненужных вещей".
13.55 "Петь России — мое призвание".
14.25 Художник Олег Целков.
15.00, 17.30 Новости.
15.10 "Лукоморье".
15.30 Мультфильм.
15.35 "Осенние портреты".
16.05 Р.Шуман. Концерт для фортепиано с оркестром.
16.35 "Эколокол" с Натальей Фатеевой.
17.00 Русское искусство.
17.40 Боярский двор.
18.10 В.Гаврилин. "Дом у дороги".
18.15 Д/ф "Из глины", "Один день с Бобом Аароном", "Живая музыка".
19.15 Чудо-сказка.
19.50 "Королевский Эллингтон".
20.50 После новостей...
21.10 Сериал "Берега".
22.20 Стихи о Венеции.
22.30 "Театр моей памяти".

НТВ
15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
15.30 Сериал "Государственная граница". Фильм 1-й. "Мы наш, мы новый..." 2-я с.
16.40 Впрок.
16.55 Сериал "Любовь и тайны Сансет Бич".
17.40 Криминал.
18.40 Герой дня.
19.00 Детектив "Государственная тайна".
21.45 Сериал "Детектив Нэш Бриджес".
22.40 Сегоднячко.
23.20 Сегодня в полночь.

TV-6
05.55, 12.10 День за днем.
07.45, 17.25, 21.55 Дорожный патруль.
08.00, 10.00, 12.00, 14.00, 17.00 ТСН-6.
08.10, 22.20 Те Кто.
08.25 Вкусная передача "Пальчики оближешь".
09.00, 18.00 Сериал "Династия 2. Семья Колби".
09.50, 14.20 Телемагазин для минчан.
10.10 Боевик "Фехтовальщик".
14.10, 23.45 "Знак качества".
14.40 Сериал "Дикая Роза".
15.35 Сериал "Келли".
16.00, 22.35 ДИСК-канал.
16.35 "В мире людей".
17.35, 00.10 Сериал "Законно ли это?".
19.00 "Новости дня".
19.30 Ток-шоу "Я сама". "Стерпится — слюбится?"
20.30 "В мире людей".
21.00 Сериал "Зов убийцы".
22.10 Шесть новостей дня.
23.10 Сериал "Дневники Красной туфельки".
23.55 "Любишь — смотри". Видеоклипы.

8-й канал
18.00 Программа Кеннета Коупленда.
18.30 Х/ф "Драйв".
20.00 Документальный экран.
20.30 Вечарніца.
20.45 Сериал "Моссад". 11-я с.
21.45 Музпарад.
22.00 Фильм Федерико Феллини "Интервью".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. В. Харужай, 13. Падпісаны ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: суботні — 61050 экз., у другія дні — 55000 экз. Заказ №661